

Màster en Societat de la Informació i el Coneixement Treball Final de Màster

Itinerari Comunicació

Títol del treball: La política a la web 2.0 i el cas de Balears
Autor/a: Maria Coloma Mairata Munar
Director/a: Alfons Medina Cambrón
Data de lliurament: gener 2014
Tipus de treball: Investigació

ÍNDIX

Introducció	3
Marc teòric i objectius	5
Metodologia	8
1. La web 2.0 i el cas balear	11
1.1 Les xarxes socials en la política	14
1.2 Les xarxes socials i la repercussió als mitjans tradicionals	15
1.3 Campanya 2011, una campanya 2.0	17
2. El debat a la web 2.0	21
2.1 Iniciatives legislatives	23
2.1.1 El cas concret de Sa Ràpita	23
2.1.2 El TIL i el 2.0, vaga educativa	26
2.3 Responsables del programa de comunicació política	28
3. Més interacció política	30
3.1 La demanda de més participació a la democràcia segons els polítics	31
3.2. Els ciutadans parlen directament amb els polítics	34
3.3 Poc 2.0 en els municipis de Balears	36
4. Ciutadania i participació	39
4.1 La democràcia deliberativa	43
4.2 Els ciutadans i les reformes als pressuposts o d'altres reformes	45
5 Conclusions	49
6 Bibliografia	53
7 Annexos (entrevistes candidats)	56

Introducció

L'objecte principal d'aquest treball és oferir una perspectiva estructural de la situació política a la web 2.0 a les Balears a través dels principals candidats de diferents partits polítics, per mostrar una visió davant l'escassa literatura que, des de diferents àmbits de la comunicació, s'acosta al fenomen. En segon lloc, mostrar que la web 2.0 constitueix una de les formes principals de l'actual comunicació política, d'interacció amb els ciutadans, o altrament dit, que avui dia la comunicació política té en les tècniques de la web 2.0 un dels seus recursos efectius fent ús de les tècniques de les relacions públiques.

L'estudi ofereix una perspectiva global de la política a les Balears i la web 2.0, a través d'entrevistes amb profunditat amb els candidats polítics de les Balears, anàlisi documental i anàlisi hemerogràfica. Pràcticament no hi ha estudis que es refereixin a aquest àmbit de participació política. En aquest sentit, el treball pretén aprofundir en la necessitat de parlar d'una democràcia més participativa, on els ciutadans puguin dir la seva a través de la participació ciutadana. Les xarxes socials plantegen opcions, però també molts desafiaments a la política convencional. Analitzarem la web 2.0 a les eleccions de les Balears al 2011.

El concepte de política 2.0 es refereix a l'esforç que realitzen els ciutadans que cerquen participar amb la formulació, desenvolupament i avaluació de les polítiques públiques mitjançant l'ús de la intel·ligència col·lectiva plasmada a les xarxes socials que s'han format per a aquest propòsit. D'altra banda, també l'electorat recorre a Internet per organitzar-se i participar massivament en les campanyes polítiques dels seus candidats, que, a través d'aquesta modalitat, cerquen guanyar les eleccions.

El treball final de Màster analitza quin polític de Balears està més disposat a optar per les llistes obertes, qui està més implicat en l'ús de les xarxes socials i interactua més amb els ciutadans, i ampliant la qüestió, analitzam qui està més obert a la participació ciutadana. Des d'aquest angle, la nostra intenció de recerca és analitzar el paper de la web 2.0 en la política. Es tracta, doncs, d'un estudi que parteix de la investigació teòrica, i entrevistes en profunditat per tal d'oferir una visió estructural de l'encaix entre aquestes i la web 2.0 i la política. D'aquí que el treball es tituli La política a la web 2.0 i el cas de les Balears. El treball pretén donar a conèixer fins a quin punt la web 2.0 està canviant les regles del joc tradicional i està donant lloc a una política a la xarxa, que desemboqui cap a una nova realitat.

Quatre grans blocs componen aquest estudi. El primer, referit a la web 2.0 i el cas Balear; el segon, al debat que es genera a la web 2.0 i que pot afectar algunes iniciatives legislatives; el tercer fa referència a la interacció política amb als ciutadans i el quart bloc posa èmfasi en la demanda de més participació a la política per part de la societat.

A la primera part, després de situar el cas balear a la web 2.0, s'exposaran extensament l'aparició i el desenvolupament de les xarxes socials en la política a les Balears, a més de la repercussió als mitjans tradicionals d'alguns actes convocats a través de les xarxes socials. D'una banda també són molt importants les eleccions de 2011, i si aquestes van ser una campanya 2.0. Per tractar aquest tema analitzam la rutina amb l'ús de la web 2.0 per part dels diferents candidats, la campanya 2.0, la política participativa i en aquest sentit algunes iniciatives legislatives.

La segona part es dedica a estudiar les vinculacions entre el debat que es genera a la web 2.0 i les iniciatives legislatives. El treball posa èmfasi en el fet que els polítics governen en una democràcia, on el poder, com indica la mateixa paraula d'origen grec, el té el poble. Algunes iniciatives posen de manifest que la web 2.0 ens durà cap a una nova manera de fer política a la xarxa on hi haurà més interacció per part dels ciutadans. A nivell municipal i a nivell d'institucions de Balears ja hi ha hagut algunes iniciatives, com són la llei del Bon Govern, Ponències, Consells de participació Ciutadana, l'elaboració de diferents pressuposts municipals que s'han fet a través de consultes populars. Es treballa la manifestació que va haver-hi de ciutadans a Sa Ràpita amb les entrevistes dels polítics i l'observació de les seves xarxes socials. A més també s'anomena la recent manifestació en contra del Til. També s'analitza si es limita l'ús de les xarxes socials una vegada en el poder.

El bloc tres es refereix a la interacció política, coneixem l'ús directe dels polítics entrevistats amb els ciutadans. A més hi ha un apartat centrat en el 2.0 als municipis de Mallorca, remarcant el cas del municipi d'Algaida, que ha fet els pressuposts de 2014 amb les propostes dels ciutadans i també coneixem d'altres casos.

No obstant això, al bloc 4 veurem com els ciutadans fan una demanda de més participació segons els polítics. En aquest sentit els partits tenen la responsabilitat d'entendre la gent i saber què és el que volen. Per altra banda, al mateix temps que avança una ciutadania cada vegada més interessada en la política, sembla que es gira l'esquena a la figura dels polítics. Per tant, no seria la democràcia la que passa per un mal moment sinó els polítics. Al punt quatre és clau parlar de la participació ciutadana a través del Twitter i del Facebook. S'analitza el target poblacional d'aquestes dues xarxes i la seva relació amb els polítics. Al marge d'aquest estudi quantitatiu també treballam el concepte de democràcia deliberativa una vegada havent vist els blocs previs. En aquest sentit resulta clau introduir qüestions com que els ciutadans puguin intervenir en les reformes dels pressuposts autonòmics. Les regles del joc de moment no canvien, però entra un factor en joc que molts estudiosos qualifiquen com una nova era, la de la Societat de la Informació.

Marc teòric i objectius

La bibliografia consultada disposa i presenta aquelles publicacions (llibres, articles de premsa, documents, etc.) significatives per al marc general del treball. Tanmateix, el total de referències bibliogràfiques no es compon exclusivament de les cites textuales, sinó que s'amplia a aquelles més específiques, explicitades com a nota a peu de pàgina i referides a aquells apartats concrets i singulars sobre cadascuna de les temàtiques. Totes les obres figuren, doncs, citades en el cos del text o a les notes a peu de pàgina. A més d'altres llibres consultats per tenir una visió general que també han estat inclosos a la bibliografia. Davant la dispersitat, exigüitat i limitació de llibres i estudis sobre la política a la web 2.0 i el cas de Balears, i davant la inexistència de sòlides aportacions doctrinals sobre l'objecte específic del treball, hem intentat crear un corpus bibliogràfic amb la finalitat que la multiplicació de referències trobades en aquest treball tinguin una certa concentració temàtica. En aquest sentit, el lector trobarà també entrevistes inèdites i en profunditat amb els diferents candidats a Balears pels principals partits polítics: PP, PSOE, PSM i el PI.

Les obres esmentades a l'estudi són publicades en un 80% després de l'any 2000. Hi ha obres que serveixen com a base per entendre millor el concepte de les polítiques públiques, editades als anys 90 que mostren l'anàlisi de les polítiques públiques (Bordach, 1999), la gestió de serveis públics i màrqueting de qualitat (Sancho, 1999), lectures de gestió pública (Brugué, 1996) i un repàs a les polítiques públiques a Barcelona (Menys, 1992).

No podem tampoc passar per alt el fet que hem volgut aportar les investigacions més recents per situar el més acuradament possible l'estat actual de la recerca, tant en el terreny de la política a la web 2.0, com en la democràcia deliberativa i els nous temes d'anàlisi en les polítiques públiques online. Ens ha estat d'extrema utilitat la *Democracia deliberativa y ciudadanía*, de Sonia Ballano Macías i Alfons Medina, a més de diferents articles de Víctor F. Sampedro Blanco, *La Red era la plaza*, i Gómez Castellanos sobre les Tecnologies de la comunicació i política 2.0.

Si partim de la crisi i descrèdit del sistema demòcrata és normal que apareguin noves veus que reclamen formes més participatives. Tal com apunta Habermas, per anar a una democràcia més participativa s'han d'enfortir els canals informals de creació de l'opinió pública i reforçar d'aquesta manera el missatge. Habermas planteja fer un seguiment de l'opinió pública. A la democràcia deliberativa aconsegueix esclarir el paper de l'opinió pública com a conductora d'un consens mínim per a presentar-se com a poder comunicatiu i reaccionar enfront dels diferents problemes socials ¹.

Al treball centrat en l'entorn de les Illes Balears, fent referència a les eleccions 2011 a la web 2.0, s'analitza a través dels polítics l'evolució que han percebut entorn a les xarxes socials i si creuen que aquest pot suposar un canvi en el sistema.

Tal com reflexiona Sampedro, la política seguirà desenvolupant-se més o menys com sempre. Encara que remarca que les Tics ofereixen la possibilitat d'agrupar-se, de canviar les estructures prèvies de la competició política, democratitzant-les, donant més capacitat d'auto-organització de grups socials fins ara marginats². En aquest sentit, també s'analitza si ha augmentat la interacció amb els ciutadans.

¹Habermas, J. "*Facticidad y Validez*". Madrid: Trotta, 1998.

²Víctor F. Sampedro, "*Cibercampaña. Cauces y diques para la participación*". Las elecciones generales de 2008 y su proyección tecnopolítica", Complutense, julio 2011.

A la investigació es parla de lleis o canvis en les actuacions polítiques que han arribat al Parlament gràcies a la demanda ciutadana. I és que “des de la perspectiva passiva, el Parlament com a institució hauria de tenir capacitat de respondre les preguntes dels ciutadans³”.

Per altra banda, Sampedro també assenyala que les eleccions generals espanyoles varen tenir més incidència dels partits de la dreta i del centre en l'ús de les noves tecnologies de la informació. Víctor Sampedro resulta un autor clau de l'estudi, ja que analitza com els usos institucionals i ciutadans de les noves tecnologies de la Informació i la Comunicació han transformat les tradicionals vies de representació i mobilització política, en especial durant els processos electorals. Es tracta d'una anàlisi dels elements de la comunicació política *online* que continua fins a les darreres eleccions generals celebrades el 2011⁴.

A més, l'estudi se centra especialment en les teories de Manuel Castell⁵, sociòleg i professor universitari. El resultat del seu treball es recull a la societat xarxa, on un equip d'especialistes de diversos àmbits explora les pautes i dinàmiques de la societat xarxa. Aquests treballs, d'interès directe amb tots els camps de les ciències socials i estudis de comunicació, demostren que la societat xarxa és una nova manera d'organització social sorgida arran de l'era de la Informació. A la transició a la societat de la xarxa, Manuel Castells estudia els efectes de les tecnologies de la informació en la nostra societat actual, tant en l'àmbit personal com en el col·lectiu.

Per altra banda, un dels autors claus del treball és Paz⁶, que planteja la infraestructura que es genera a les xarxes socials, quant a política 2.0 i les diferents maneres, com es pot interactuar i participar. Això inclou habilitar tant els canals per escoltar-lo com la infraestructura tecnològica, que prové del govern 2.0, a qui exerceix o exercirà el poder. Aprofundeix en els 6 punts que fan que el ciutadà no només generi informació, sinó que a més la intercanvia, l'utilitza i la valida. Alguns crítics, com Gómez Castellanos i Rodolfo M. Ortiz⁷, mantenen que la web 2.0 no permet la participació de gent a la política, ja que pot succeir el mateix que amb la televisió i la ràdio, quant al fet que una creixent exposició a aquest tipus de mitjans no vol dir que la gent participi més en la política. En aquesta línia l'estudi fa referència al declivi del capital social, en el sentit que per alguns autors el capital social a la xarxa és fictici perquè els individus que hi ha al darrere no estan units per afinitats ideològiques profundes i per tant és més fàcil trencar aquests vincles (Putman, 2003).

En un context on els partits tenen la responsabilitat d'entendre la gent i saber què és el que volen (Gómez, 2014), Leopoldo Díaz Moure aporta nous temes a l'anàlisi de polítiques públiques *online* (Leopoldo Díaz, 2013), el que converteix la web 2.0 no només en una eina per al posicionament d'imatge, sinó també en un mecanisme entre representants i representats, on la comunicació i la participació són els eixos de la web 2.0, i la interactivitat la característica principal. Aprofundim en la necessitat de participar més en els pressuposts participatius, a través del text de Jahir Rodríguez Rodríguez i en els canvis que suposa estar de ple a la Societat de la Informació, una nova era, segons Castell, que a més analitza els casos de les eleccions americanes⁸.

3Varios autores. “Cuadernos de comunicación evoca. Comunicación política 2.0”.

4Sampedro Víctor, “Cibercampaña, Cauces y diques para la participación. Las Elecciones Generales de 2008 y su proyección tecnopolítica”, Editorial Complutense, 2011.

5Castells, M. “L'era de la informació I. La societat Xarxa”. Editorial UOC.Barcelona, 2003.

6 Paz P.; Antonio M., “Redes sociales: la nueva oportunidad”, México, infotec, 2003

7 Gómez Castellanos, Rodolfo M., Ortiz Marín, Manuel, Concepción Montiel, Luis Enrique, “Tecnologías de la comunicación y política 2.0, Espacios Públicos”, en línea, 2001.

8 Castells, M.. “La transición en la sociedad red”. Editorial Ariel. Grupo Planeta. Barcelona, 2009.

Quant a articles, el treball inclou el de Sampedro Blanco, *La Red era la plaza*, que permet donar una pinzellada del moviment del 15-M i com aquest interfereix a la política a la xarxa. També plantejam temes com la democràcia deliberativa, que s'aprofundeix gràcies al treball d'Alfons Medina Cambrón i de Sonia Ballano, i coneixem de la mà d'altres autors les possibilitats per ampliar més les consultes populars.

L'estudi analitza els models de democràcia per parlar d'una democràcia més directa i participativa on els ciutadans poden interferir directament. Actualment, conceptes com deliberació i participació estan més en boca de la gent que mai, existeixen moltes propostes amb la voluntat de canviar i transformar una situació de rebuig segons apunten alguns autors.

Objectius

En aquest estudi voldríem esbrinar si els polítics actuals estan disposats a obrir nous canals de participació, si l'entorn de la política a la web 2.0 suposa un canvi de paradigma i un canvi en la manera de fer.

L'estudi planteja la possibilitat d'elaborar llistes obertes als diferents partits, així com que els ciutadans puguin intervenir en la proposta dels pressuposts. Una manera de crear un debat digital totalment obert. Els diferents líders polítics expliquen com s'estan fent avenços en aquest sentit.

L'estudi indica la necessitat d'augmentar la participació ciutadana a través de la creació de pressuposts participatius o d'altres formes de govern.

La investigació analitza si la nova era digital, on la societat de la Informació és la protagonista, pot haver-hi canvis en els plantejaments de la democràcia o si de moment són estratègies de comunicació.

El treball posa èmfasi en la necessitat d'ampliar o no els mandats dels polítics de quatre anys a més anys segons els polítics. En un entorn on sembla que canvien els factors en joc per entrar a la societat a la xarxa resulta clau la interacció que pot haver-hi entre polítics i ciutadans a la web 2.0.

Concretament, un dels punts importants d'aquesta investigació se centrarà en la xarxa social Twitter i en Facebook. I si a través d'aquestes xarxes socials s'ha produït un debat virtual paral·lel al real en dos casos concrets: la manifestació a Sa Ràpita i l'aplicació del TIL. Consideram interessant en aquest sentit posar de manifest la interacció que hi ha entre els polítics i els ciutadans.

No debades, tal com s'apunta en aquest treball, la por de viure una crisi de comunicació a la xarxa fa que la interacció amb els polítics sigui menor. Estam davant una nova era digital on la societat de la Informació és la protagonista; en el treball s'analitza si això pot canviar les bases de la democràcia o si de moment són estratègies de comunicació més pròpies de les relacions públiques.

Metodologia

La metodologia emprada es basa en els estudis sobre la política a la Societat de la Informació i la comunicació política, les polítiques públiques, així com en l'observació de la interacció política amb els polítics a la web 2.0. Utilitzo la bibliografia esmentada en el marc teòric però a més inclouré altres estudis realitzats per diferents periodistes i bloggers. Els blogs resulten una part important del treball, però a dures penes molts es diferencien del contingut que hi ha en els mateixos diaris i mitjans de comunicació estàndards, tret de l'estudi analitzat de David Álvarez, *Poca política 2.0 als municipis de Mallorca*. Pel que fa a l'anàlisi documental, comptam amb la bibliografia del marc teòric com són Habermas, Sampedro, Castells, Paz i Gómez.

El treball combina diferents metodologies com la quantitativa i la qualitativa, aquesta darrera basada en principis teòrics com la interacció social per recollir dades que no són quantitatives, amb el propòsit d'explorar les relacions socials i descriure la realitat tal i com l'expliquen els seus protagonistes. En aquest sentit les entrevistes són considerades com un instrument de la investigació. Així, l'entrevista ens introdueix en els debats sobre l'objectivitat i la subjectivitat, destacant el seu significat per al desenvolupament teòric a través de diferents autors. Cada entrevistat rep una serie preestrablerta de preguntes i les respostes són registrades d'acord amb els codis de l'estructura del propi treball d'investigació. Es controla el ritme de l'entrevista i es tracta el qüestionari com un guio teatral al qual ha d'anar seguit d'una manera directa i estàndard intentant jugar un paper neutral.

A la investigació documental hem utilitzat i recollit diferents documents que després d'analitzar-los els hem presentat d'una manera coherent. Ajuda a ampliar els coneixements sobre el camp i a donar un enfocament general al problema que necessita ser investigat, la política a la web 2.0 i el cas de Balears. Hem recollit diferents articles crítics de revistes especialitzades des de Brugué, Habermas, Gutman, Font, Gómez, Robles i Ballano que donen una visió ampliada de la democràcia deliberativa i expliquen alguns casos concrets. A més d'articles d'actualitat com del periodista Germà Ventanyol, en conjunt donen una base sòlida i milloren la nostra idea de política més participativa a Balears.

El treball mostra la recerca empírica destinada a comprovar els canvis que s'han produït dins la política a les Balears al voltant de la web 2.0 segons els polítics. Una manera de mostrar el creixement de les xarxes socials i com aquestes són un instrument al servei de la Societat de la Informació i de la comunicació. A més de dades quantitatives, com les enquestes sobre l'ús d'Internet a la campanya 2011, a través del CIS i l'enquesta de l'Institut Balear d'Estudis Socials sobre Twitter i els polítics (IBES), junt amb les dades de les eleccions.

A l'anàlisi documental (Habermas, 2005) planteja el concepte d'una política deliberativa que cerca complementar la noció de democràcia representativa a l'ús mitjançant l'adopció d'un procediment col·lectiu de presa de decisions polítiques que inclogui la participació activa de tots els potencialment afectats per tals decisions. Al treball es fa un repàs a la participació a les polítiques municipals de Catalunya on el 96% dels municipis amb més de 50.000 habitants han fet activitats participatives en línia i presencials, el 43% dels municipis de 50.000 a 20.001 i també de l'ús del 2.0 a Mallorca, on es veu que a dia d'avui encara està poc estès. Sovint el disseny de les campanyes i mecanismes de participació no tenen en compte els objectius i finalitats de la democràcia deliberativa i de la participació democràtica. A més d'altres autors claus com Castells, Sampedro, Medina, Robles que apareixen a la bibliografia que anomenam al marc teòric (José Luís Martí, 2008).

Pel que fa a l'anàlisi hemerogràfica, l'estudi inclou sis entrevistes a polítics, de les quals, quatre pertanyen als representants que es varen presentar a presidir el Parlament de les Balears a les eleccions del 2011 pel PP, PSOE, PSM i el PI. El candidat pel PP, José Ramón Bauzá, i president del 2011 fins al 2015, va ser entrevistat el 24 de maig de 2013; la candidata socialista, Francina Armengol, va ser entrevistada el 18 d'abril de 2013, mentre que el candidat pel PSM, Biel Barceló, el 23 de març de 2013.

Els diferents portaveus dels partits polítics expliquen com han viscut les eleccions del 2011, en comparació amb les anteriors on no hi havia tantes xarxes socials establint una comunicació directa amb els ciutadans. En aquest sentit, els mateixos polítics responen sobre l'evolució que ells mateixos han viscut a les diferents eleccions i com els ciutadans a través de Twitter o Facebook han fet peticions que han arribat al Parlament o al Consell de Mallorca.

L'estudi també inclou una entrevista a la candidata al PSIB, a l'oposició de l'Ajuntament de Palma, Aina Calvo (27 març de 2013), i una al batle del municipi d'Algaida, Francesc Miralles, que ha incorporat la web 2.0 en la gestió dels seus pressuposts municipals del 2014 (entrevista gener 2014). A més també hi ha dues entrevistes a dos caps de premsa: a Isabel Ramallo del PSIB-PSOE, i a David Llobet del PSM. Un punt important del treball és l'estudi dels actes que de la web 2.0 acaben als mitjans tradicionals.

“Actualment sembla que de la premsa escrita s'ha passat a l'era digital i aquest fet ha afavorit la presència de quasi tots els polítics a les xarxes socials. En aquest sentit, és clau entrevistar els diferents caps de premsa per conèixer les diferents estratègies de comunicació”.

Aquí els polítics entrevistats són els que informen en el vertader sentit de la paraula. Actuen com a observadors d'una realitat política que canvia. Al llarg del temps que s'han realitzat les diferents entrevistes (març i maig 2013) s'han tengut repetits contactes amb els candidats a través dels seus caps de premsa per gestionar l'entrevista, procedir a realitzar-la i en alguns casos continuar el contacte amb els polítics; el ciutadà s'implica realment en la política, és partidari de llistes obertes?, com ho faria per fer participar més els ciutadans en la vida política... A partir de l'anàlisi d'aquestes preguntes voldríem aprofundir en el contingut dels missatges de manera global, intentant extreure'n un significat que reflecteixi la realitat del cas Balear i la seva relació amb el 2.0 conjuntament amb l'ús de bibliografia esmentada.

Malgrat tot, els resultats de la investigació són claus per entendre la política a Balears i el camí cap on pot dur la web 2.0. D'aquesta manera, les preguntes s'han realitzat a través de quatre blocs: eleccions, rutina amb l'ús del web 2.0, política participativa, iniciatives legislatives i campanya 2.0.

El PSM Entesa, amb una força política de tres diputats, utilitza un programa molt dinàmic a la web 2.0. Fins i tot, tal com manifesten, ha deixat d'utilitzar anuncis als mitjans tradicionals per donar a conèixer les seves polítiques, i aposten per les xarxes socials. La investigació depèn d'una àmplia gamma d'escenaris i en la majoria dels casos les entrevistes es realitzaven a la seu dels respectius partits, tret del Partit Popular i el Partit per les Illes, el PI, que l'entrevista s'ha realitzat a través del correu electrònic. En aquests dos darrers casos, la limitació de l'espai i del factor temps a l'hora d'aconseguir les respostes ha estat un factor clau, no hi havia possibilitat de conversa i d'interacció amb les respostes i Proposta per les Illes envià les preguntes per email; ERC no va contestar.

⁹Castells, M. “La transición en la sociedad red.” Editorial Ariel. Grupo Planeta. Barcelona, 2009.

Per un costat resulta evident la crisi del model democràtic quant a participació ciutadana, i per l'altra banda cada vegada pareix que el descrèdit cap a la classe política va en augment, tal i com comenten alguns dels polítics entrevistats.

A l'estudi es planteja que la intervenció en els pressuposts per part dels ciutadans té més efecte a nivell municipal, tal com manifesten els polítics. Per això és clau donar a conèixer l'estudi de David Álvarez¹⁰. Aquestes preguntes també es plantegen a la candidata PSIB-PSOE per l'Ajuntament de Palma, Aina Calvo, un dels ajuntaments de Mallorca que més bé controla el 2.0. A més també s'indica el cas de l'Ajuntament d'Algaida, un dels pioners de l'illa a incorporar els pressuposts participatius per a l'any 2014. Una oportunitat perquè els ciutadans puguin fer les seves propostes i votar-les als mateixos pressuposts.

La societat demana de cada vegada més participar de la política tal i com vàrem veure amb la primavera àrab a Egipte, manifestacions arreu d'Europa contra diferents normatives, i les xarxes socials tenen un factor d'immediatesa i d'interacció amb els ciutadans. Cada vegada iniciatives com pressuposts participatius, fòrums, debats *online* a Twitter, posen de manifest la rellevància de les xarxes socials.

Twitter apareix al treball com a xarxa social basada en els blocs de petit format de tipus personal. En el moment del seu inici es considerava poc seriós, i actualment és considerat com una eina de treball del món empresarial, polític i cultural. És una manera de fer negocis, una manera de fer que la política s'acosti més als ciutadans i també té un gran poder d'informació i de comunicació. Són els SMS d'Internet. La majoria dels partits polítics els utilitzen a l'hora de donar a conèixer la seva agenda, els actes que fan, les repercussions que tenen. Un ciutadà que té Twitter es pot comunicar de manera directa amb els polítics, i tal com assenyalen els caps de llistes solen ser els més demandats. El ciutadà no es conforma amb parlar amb el cap de premsa, per exemple, va directament a establir la comunicació amb el polític.

Cada individu pot ser usuari de Twitter i els microblogging poden servir per escriure les seves experiències personals, el seu criteri respecte de notícies... De fet, els mitjans de comunicació tradicionals ja s'han adaptat a les xarxes socials, i poden potenciar la manera de fer periodisme. Ara bé, tal com assenyalava Putman:

“El capital social a la xarxa es produeix de manera fictícia perquè els vincles que uneixen als individus són per afinitats de caràcter superficial i no per unes ideologies profundes¹¹”.

10 David Álvarez, “Ayuntamientos 2.0 en Mallorca”, (post 5 de febrero 2013) (consulta mayo 2013)
<http://parlamento20.es/ayuntamientos-2-0-en-mallorca-poco-2-0, 5 de febrero, 2013.>

11 Putman, “El declive del capital social”, Gutenberg Galaxia, 2003

1. La web 2.0 i el cas balear

De la mateixa manera que la difusió de la impremta a Occident va donar lloc al que McLuhan denominà la Galàxia Gutenberg, hem entrat ara en un nou món de la comunicació: la Galàxia d'Internet¹².

Estam tal i com apunta Castells en una societat postindustrial amb dependència de les tecnologies de la informació i comunicació i les xarxes socials. És un paradigma que produeix nous canvis al món al començament d'aquest mil·lenni. La transformació està impulsada pels nous mitjans disponibles per crear i divulgar informació a través de les tecnologies digitals. Un procés que es tradueix en l'aparició progressiva de noves formes d'organització social i productiva. En aquest sentit ens interessa conèixer si aquesta transformació pot dur cap a una democràcia deliberativa. En el bloc de política participativa on els polítics actuals parlen d'algunes iniciatives que ja hi ha i posen petits grans d'arena perquè el sistema sigui més participatiu, i no només una eina de màrqueting.

La Teoria de la Democràcia ha trobat en el model deliberatiu el més recurrent instrument crític enfront de les insuficiències del liberalisme democràtic. Davant d'un model polític basat en l'agregació i satisfacció de preferències, la democràcia deliberativa defensa la necessitat de reforçar la legitimitat democràtica de les decisions col·lectives. Mitjançant l'articulació institucional d'una interacció pública de les preferències individuals, que estimula el debat entorn a les concepcions del bé i a la cristallització argumentativa del bé públic. En aquest marc teòric, la política es presenta com una activitat essencialment cooperativa, on el conflicte és reconduït a través de la deliberació. No obstant això, existeix una visible distància entre els pressuposts de la política deliberativa i la seva possible realització pràctica; en la democràcia deliberativa.

Els representants polítics de Balears del PP, PSIB-PSOE, PSM i PI responen què troben dels processos democràtics actuals, si estan disposats a tenir més participació per part de la ciutadania per exemple en l'elaboració dels pressuposts autonòmics, a més de com va funcionar la web 2.0 en els processos electorals en les eleccions de 2011. En tot aquest procés, partits nous, com la Proposta per les Illes Balears, el Pi, es mostren il·lusionats per arribar a l'escena política amb un nou partit. En l'àmbit específic de la política a la web 2.0 s'està consolidant de manera substancial el fet de poder interactuar en temps real amb els polítics. Tot plegat és una nova manera de captar vots i simpatitzants de la mateixa manera que ho fan les passejades per mercats, fires, actes de presentació, inauguracions...

Totes les formacions polítiques a les Illes Balears estan presents a Internet i ofereixen els seus programes electorals. Una circumstància que fa que molts polítics s'hagin animat en paral·lel a crear els seus perfils a les xarxes socials (Facebook, Youtube, Twitter...) la intenció inicial passa per captar el màxim de persones afins mitjançant les xarxes socials. La primera intenció pareix que no és interactuar amb noves veus que estiguin en desacord amb les seves línies d'acció. La xarxa és una manera barata d'arribar a un gran nombre de persones i els polítics en són conscients. El treball aprofundeix en la manera que conversen amb els seus possibles votants i ciutadans, en el sentit ampli de la paraula. Aquesta és una de les qüestions que aborda l'anàlisi on es pretén veure si simplement donen a conèixer el seu missatge als simpatitzants sense comptar amb les possibilitats que ofereixen les comunitats virtuals. El treball planteja si la web 2.0 suposa en la participació dels ciutadans i com aquesta es pot traduir. A més també té en compte un factor clau: l'escletxa digital que s'obre entre els usuaris de les xarxes i els que encara no ho són.

¹²Castells, M. "La transición en la sociedad red." Editorial Ariel. Grupo Planeta. Barcelona, 2009.

A la política 2.0 es convida al ciutadà a participar, el que inclou habilitar tant els canals per escoltar-lo com la infraestructura tecnològica que prové del govern 2.0 a qui exerceix o exercirà el poder i bàsicament això comprèn el següent:

1. *Es considera el ciutadà com a posseïdor del coneixement i amb poder de decisió a la democràcia. El polític investiga profundament les seves necessitats dins del marc soci-econòmic en qüestió i l'insta a involucrar-se en un exercici participatiu de poder.*
2. *El ciutadà decideix atorgar un vot de confiança al nou paradigma de la intel·ligència col·lectiva a la política.*
3. *S'habilita una infraestructura bàsica de xarxes socials per als ciutadans, que així disposen de canals audiovisuals per intercanviar informació.*
4. *El polític disposa d'un pla bàsic per instrumentar la participació i els mecanismes per assegurar la transparència relativa al compliment dels compromisos adquirits abans d'exercir el poder.*
5. *A través de les xarxes socials, el ciutadà no només genera informació, sinó que la intercanvia, la utilitza i valida o invalida.*
6. *Els continguts ciutadans acumulats es tradueixen en directrius ciutadanes, que enriqueixen i retroalimenten el pla bàsic del polític¹³.*

Segons l'enquesta del CIS en referència a la campanya electoral del 2011, del 70% de la gent que té accés a les xarxes socials, només prop d'un 18% l'utilitza per respondre als polítics. En tot cas, aquests percentatges cada vegada van en augment¹⁴.

“La trayectoria de Howard Dean para conseguir la nominación del Partido Demócrata ilustra sobre las interacciones entre las organizaciones políticas, los mensajes políticos, las tecnologías de libertad y un electorado que desea aumentar su autonomía. Dean, uno de los nueve candidatos en el otoño de 2003, hizo de Internet parte integral de su estrategia, dirigiendo una campaña virtual que superó a las restantes en captación de fondos online. La campaña permitió singularmente plena autonomía a los simpatizantes para colaborar de la manera que les pareciera mejor; a través de foros de Internet y con una gama de opciones de participación¹⁵”.

Dean va aconseguir ser eficaç en un sector de l'electorat de partits d'esquerres, que va utilitzar Internet per comunicar-se i organitzar-se amb les noves tecnologies. Entre els seus missatges figuraven l'oposició a la Guerra d'Iraq i defensava la prestació universal dels drets sanitaris. Ell aprofità tres avantatges de la comunicació per Internet: la difusió de la informació, mobilització i interactivitat, combinats d'una manera que estimulaven els seus seguidors. Dean personificà una nova classe de política a la xarxa; això però, no tenia per què significar la fórmula per a l'èxit en l'elecció presidencial.

13 Paz Pellet, Marco Antonio, *“Redes sociales: la nueva oportunidad”*, México, infotec. 2009.

14 Centro de Investigaciones Sociológicas . *“Sondeo Postelectoral elecciones generales 2011, avance resultados”*. Estudio nº2.920. (noviembre-enero 2012). (Consulta abril 2013)
http://datos.cis.es/pdf/Es2920mar_A.pdf

15 Castell, M. *“De la política en los medios a la política en red: Internet y el proceso político”* en Castells, (ed.). *La sociedad red: una visión global*. Madrid: Alianza Editorial. 2006

Un cas d'èxit a les xarxes socials és el del president Obama. Dotzenes de joves acabats de graduar de la universitat treballaven de manera frenètica alimentant la pàgina web i les xarxes socials com Facebook i Twitter. Un dels pilars de la victòria d'Obama va ser el de saber treure profit de les noves tecnologies de la comunicació, la web 2.0. Van llançar de nou la pàgina web de whitehouse.gov, tot just després de començar la seva investidura.

La pàgina web cerca connectar el govern amb els ciutadans i fer-los participants en l'elaboració de les polítiques, amb la idea de generar major transparència. A aquesta nova web hi ha un blog, el canal de vídeos, les galeries fotogràfiques i la funcionalitat que permet a qualsevol persona registrar-se per rebre les comunicacions de la Casa Blanca. A la seva arribada el president Obama prometia revolucionar la manera en què els polítics haurien d'utilitzar els blogs, vídeos i altres instruments digitals per governar. Fa missatges en vídeos pel canal de Youtube. Obama cerca una manera directa de contactar amb els ciutadans, sense passar pel filtre dels mitjans.

Hi ha exemples en l'àmbit de la política a la web 2.0 a les Illes Balears i és aquí on em vull centrar. El punt de partida és l'ús de les TICS per part dels partits polítics de les Balears a la campanya electoral del maig del 2011, així com la gestió posterior de les xarxes socials en les intervencions parlamentàries, i en diferents normatives claus per la comunitat. De les eleccions del 2007 al 2011 hi ha un gran bot quant a l'ús de les xarxes socials. Aquestes han passat del no-res a fer-se'n un ús diari implicat en els missatges dels ciutadans. Les crisis de governs, manifestacions contra partits polítics i debats entre ciutadans poden ser petites crisis a la web 2.0 que analitzarem.

“Des de la perspectiva passiva, el Parlament com a institució hauria de tenir capacitat de respondre a les preguntes dels ciutadans. Una cosa que en un segon estadi podria ser aplicable als diputats, o almenys als grups parlamentaris. Això ens duria al segon element, el de la comunicació activa amb els ciutadans¹⁶”.

16 Varios autores. *Cuadernos de comunicación evoca. Comunicación política 2.0.*

1.1 Les xarxes socials en la política

A dia d'avui fa la sensació que la burocràcia política intenta utilitzar Internet com un taulell d'anuncis per a la comunicació unidireccional. En aquest sentit Castells apunta:

“Pocs polítics consideren Internet com una força que és precís tenir en compte, ho perceben com poc més que un gran auditori”¹⁷”.

Molts polítics no estan tan interessants en pensar en una democràcia més participativa, com en les oportunitats de les xarxes socials pel *marketing*. En aquest sentit, per vendre els seus programes electorals, les seves accions i així captar més vots. Per tant fins, i tot a nivell polític fa la impressió que les xarxes socials són una inversió en *marketing*. Ara bé, es juga amb un consumidor actiu i que al mateix temps és productor de continguts, molt més involucrat i apassionat que en els mitjans de comunicació tradicionals. També els blogs juguen un paper molt important però la majoria de polítics entrevistats han deixat fer el seu per manca de temps, tot i que el tenien a les eleccions del 2005. A títol individual cada polític analitza la importància de la seva bitàcola a l'hora d'explicar el seu programa electoral.

“El blog per exemple és una de les noves formes d'interacció social a Internet. Es tracta d'un mitjà d'expressió democràtic i global (...) Els blogs s'han vist com un espai de debat on es pot potenciar la deliberació deficitària a les actuals democràcies, apropant la política als ciutadans i augmentant, en definitiva, el debat públic i la participació”¹⁸”.

Amb tot, l'increment vertiginós de la presència dels polítics a les xarxes socials ha produït tot un seguit de canvis respecte a les estratègies utilitzades tradicionalment en la comunicació política. S'ha de tenir en compte que Internet no és un mitjà més, és tota una infraestructura sobre la qual construir mitjans de comunicació (xats, ràdios, tv) i on es poden emetre diferents missatges. A més, Internet capacita els usuaris per comunicar-se sense la intervenció dels polítics, proporciona canals d'acció per aquelles persones desencantades de la política tradicional que, malgrat tot, cerquen alguna activitat política. Un espai on es poden construir espais de debats, sense caure en el partidisme, però on diverses persones amb diverses opinions poden crear una comunitat.

17 Castells, M. *“L'era de la informació. La societat Xarxa”*. Editorial UOC. Barcelona, 2003.

18 Sonia Ballano Macías, Alfons Medina Cambrón: *“Democràcia deliberativa y ciudadanía”*, Facultat de Ciències de la Comunicació Blanquerna, URL.

1.2 Les xarxes socials i la repercussió en els mitjans tradicionals

Les xarxes socials i les estratègies de comunicació 2.0 a les Balears estan canviant fins i tot les rutines periodístiques. A dia d'avui sembla que alguns actes que els mateixos mitjans de comunicació segueixen són estratègies de comunicació política iniciades a la web 2.0. En aquest sentit, els mitjans de comunicació tradicionals omplen algunes pàgines amb actes com “els polítics del PSM han fet una canya amb els cibernetures”, etc. A les eleccions Balears del 2011 hi havia trobades a la xarxa que varen acabar convertint-se en notícia als mitjans tradicionals, com per exemple una trobada del candidat pel PP al Govern Balear, José Ramón Bauzá, per prendre unes canyes en campanya electoral, a través de Twitter. Tots els mitjans de comunicació se'n varen fer ressò.

Segons dades de l'Informe SIE 2012 de la Fundació telefònica, podem veure que la idea que les xarxes socials són per a un públic juvenil ja no serveix. Es dona el fet que a Mallorca el 62% de ciutadans entre els 35 i 44 anys està present a les xarxes socials i la seva incidència ha crescut en els darrers anys un 17,1%¹⁹. Ara bé, si ens demanam pel canvi que això pot suposar en un futur per la participació democràtica recorrem a Sampedro que apunta:

“La política seguirà desenvolupant-se més o menys com sempre: la xarxa no farà de les campanyes la seva temàtica preferent, ni tan sols en temps electoral. I la ciberpolítica es realitzarà amb paràmetres i equilibris de poder semblants als que coneixem i, en certa mesura, vivim (...) Les Tics ofereixen la possibilitat de canviar les estructures prèvies de la competició política, en principi, democratitzant-les: més recursos cognitius, més capacitat d'auto-organització i autonomia de grups socials fins ara marginats”²⁰.

L'actual president del Govern Balear i cap del PP a Balears, José Ramón Bauzá, explica que es va fer aquesta activitat a proposta dels internautes, amb el hastag #unacañaconbauzá, i reconeix que el va sorprendre veure que molta gent jove, lluny del que pugui semblar, seguia la campanya, les propostes polítiques, i a més tenien interès en millorar les coses i es varen acostar per conèixer les seves propostes de primera mà. A més remarca que aquest acte va tenir repercussió als mitjans de comunicació tradicional. Bauzá remarca que el que succeeix a les xarxes socials es trasllada més als mitjans tradicionals i per això s'ha de valorar en la seva justa mesura la importància que tenen²¹.

En la mateixa línia d'altres candidats a presidir el Govern varen fer dinars a través de Twitter, o d'altres grups que també varen proposar fer unes canyes als internautes. En aquest sentit, el secretari general del PSM-Entesa, Biel Barceló, actualment a l'oposició, recorda un acte que van fer a una coneguda zona "martiana" de copes arran de Facebook i Twitter. Allà es va posar una pantalla amb el hastag perquè la gent ho pogués seguir. Remarca que “llavors allà tens el contacte personal amb les persones que has connectat a través de xarxes socials²²”.

19 Telefonica, “Publicaciones: Sociedad de la Información en España 2012”, (consultado abril 2013)
http://e-libros.fundacion.telefonica.com/sie12/aplicacion_sie/ParteA/pdf/SIE_2012.pdf?ga=1.157650111.406024472.1390763068

20 Víctor F. Sampedro, “Cibercampaña. Cauces y diques para la participación. Las elecciones generales de 2008 y su proyección tecnopolítica”. Complutense, julio 2011.

21 Entrevista realitzada a José Ramón Bauzá, President de les Illes Balears, seu PP, dia 24 de maig de 2013.

22 Entrevista secretari general Entesa, Biel Barceló, seu Entesa, el 27 de març.

A nivell municipal de l'Ajuntament de Palma convocà una iniciativa de Twitters-bloguers, amb preguntes directes als diferents candidats per aspirar a la batlia de la ciutat. Segons la candidata socialista, Aina Calvo²³, tots tret del PP hi van participar. Va ser un dels actes on hi havia més públic jove. Però per anar a una democràcia més participativa s'han d'enfortir els canals informals de creació de l'opinió pública i reforçar d'aquesta manera el missatge, com apunta Habermas:

“El papel de los medios de comunicación en este proceso es vital ya que, los medios de comunicación de masas han de hacer suyos de forma imparcial las preocupaciones, intereses y temas del público y, a la luz de esos temas y contribuciones, exponer el proceso político a una crítica reforzada y una coerción que lo empuje a legitimarse” (1998, Habermas).

23 Entrevista candidata socialista batlia de Palma, Aina Calvo, seu PSIB, 27 de març de 2013.

1.3 Campanya 2011, una campanya 2.0

La investigació se centra en com des de la campanya electoral del maig del 2011, considerant el seu marc ideològic, com ha estat la seva evolució respecte d'altres campanyes on no hi havia xarxes socials. Concretament, l'objecte d'aquesta investigació se centrarà en la xarxa social Twitter i Facebook si a través d'aquestes xarxes socials, es desenvolupa un debat virtual paral·lel al dels mitjans de comunicació com en el cas de Sa Ràpita i el TIL. D'altra banda, s'analitzen alguns casos puntuals que poden provocar crisis de comunicació a la web 2.0 i fins i tot una dimissió política. Tal vegada els pocs recursos econòmics han fet que el PSM, força política nacionalista d'esquerres, aposti molt per les xarxes socials i fins i tot, han reduït molt els anuncis que posaven a mitjans tradicionals i les tanques publicitàries. Així mateix, moltes convocatòries i actes ja directament es fan a través de les xarxes socials. Un fet que no és aïllat i que cada vegada utilitzen més els diferents partits.

A l'enquesta preelectoral del CIS a Balears 2011, es desprèn que només un 16,5% dels entrevistats a les Illes Balears segueix amb molt d'interès les notícies i temes relacionats amb la campanya preelectoral. Un 30,6% ho segueix amb bastant d'interès. Ara bé, el desinterès creix entre la població segons l'enquesta, ja que gairebé un 34% diu que ho segueix amb poc interès, mentre que un 18,5% amb gens d'interès. A un 50% l'interessen més els temes relacionats amb les Balears, mentre que un 36% prefereix els temes generals d'Espanya. Pel que fa a l'ús d'Internet a la campanya de les eleccions generals del 2011, els perfils entrevistats utilitzen poc Internet. Així es dona a conèixer a l'Enquesta CIS realitzada a més de 6.000 persones d'ambdós sexes de més de 18 anys. I és que un 38% per exemple afirmen que han assistit alguna vegada a una manifestació autoritzada, mentre que un 32% han assistit a una vaga.

Curiosament el percentatge de gent que ha utilitzat Internet per participar de foros i debats és molt baix, només s'eleva al 8% un dada similar a ocupar edificis o participar en actes per tancar el trànsit, un 5% afirma que en alguna ocasió hi ha participat. Unes dades que es reforcen tenir en compte que dels entrevistats un 41% no havia utilitzat Internet en els darrers dotze mesos. Per tant qualsevol anàlisi que es faci ara mateix de la incidència que tenen les Tics pot resultar desfasat demà mateix, però sobretot quant la futura generació digital sigui l'eix central dels estudis.

Fins un 59,6 % tenien un perfil de Facebook, un 15% de Twitter i un 19,5 de Tuenti, pel que fa a la gent que no disposa de cap xarxa social i que per tant el missatge polític no els pot arribar per aquest sistema el percentatge s'eleva fins al 31 %²⁴.

Respecte a la interacció real amb el públic un 41,4% ha seguit la informació dels candidats en les webs dels mitjans de comunicació, diaris, ràdios, etc... Per tant no hi ha una resposta real i no es perfilen realment com a possibles veus que retornin el missatge una i altra vegada. Pel que fa a les formacions polítiques, totes disposen del seu perfil de Facebook, tret del PSOE-PSIB, que a dia d'avui disposa d'una pàgina d'amistat en comptes d'una pàgina de perfil amb milers de seguidors. Tot i així els Parlaments són cada dia més sensibles a la importància de la comunicació amb els ciutadans. Els polítics entrevistats manifesten tenir una comunicació activa amb els ciutadans, amb la limitació del factor temps, i sobretot amb por de respondre missatges que poden ser trampes per crear titulars periodístics, declaracions de l'oposició per crear polèmics debats... En aquest sentit l'actual president del Govern, José Ramón Bauzá, manifesta que a través de les xarxes socials es coneixen les opinions, i el que mou un tipus de ciutadans que pels mitjans tradicionals no podries conèixer, remarca que com a nova possibilitat ho considera molt positiu.

24Centro de Investigaciones Sociológicas: "Preelectoral elecciones autonómicas, 2011, Comunidad Autónoma de las Islas Baleares". Estudio nº2.874 (marzo-abril 2011) (Consulta abril 2013) http://datos.cis.es/pdf/Es2874mar_A.pdf (datos Cis pre-campaña baleares)

Cal destacar que el candidat pel PP i actual president de les Illes Balears, José Ramón Bauzá, ja era usuari de les xarxes socials abans de les eleccions del 2011. Tot i així reconeix que durant la mateixa campanya n'arribà a fer un gran ús el seu equip. Afirmar que això té una explicació lògica, ja que tenia l'agenda plena d'actes des de primera hora del dematí fins a la nit, actes a diferents pobles, illes... Actes que els propis mitjans de comunicació no podien cobrir per una qüestió d'espai i temps i ells volien arribar a com més gent millor. Per això ell i el seu equip els informava de manera paral·lela a Facebook i Twitter, arribant així als ciutadans d'una manera directa²⁵.

“Les noves tecnologies són un instrument, mai una fi en si mateixes. El que sí és clar és que tenen un gran potencial per facilitar aquells ideals que persegueix la democràcia deliberativa. Internet, concretament, té un element molt obvi d'horitzontalitat. La xarxa afavoreix l'intercanvi d'informació, i connectar a persones que estan separades per milers de quilòmetres. Podem discutir la qualitat de l'intercanvi, i les conseqüències, però el que és evident és que es trenca la relació - tan important fins ara - entre territori i decisions polítiques. Hi ha un canvi d'escala. El món és un ”²⁶.

Segons l'enquesta del CIS el percentatge d'ús de gent que ha fet servir les diverses xarxes socials ha estat del 17,6 %. Del 70% de gent que té xarxes socials només un 17,6% les ha utilitzades per rebre informació política a Balears. La pregunta era si ha seguit informació sobre la campanya o les eleccions a través d'algun dels següents llocs d'Internet.

Una dada molt interessant pel que fa a la reciprocitat que ens ofereixen les xarxes socials és sobre si en algun moment de la campanya va enviar o rebre un missatge via Sms, Twitter, Facebook. El percentatge d'interacció és molt baix pel fet que només un 3,3% manifesta que va enviar un Twitter, mentre que un 6,5% el va rebre. Ara bé, realment fins un 96,6 % assegura que no va enviar cap missatge i el percentatge minva una mica pels que asseguren que no varen rebre cap missatge, es situa al 93,2%²⁷.

El dilema està entre la continuació de la política tradicional de partits, representada a través de la política mediàtica i el naixement de la política a la xarxa, en un procés caracteritzat per la producció de nous actors i nous temes al voltant del sistema polític o a la seva contra. Els partits polítics s'han d'adequar als nous canals de comunicació, més immediats on la interacció amb els ciutadans és més evident. S'han hagut de crear nous equips de comunicació entorn al Social Media.

Es tracta d'una moda que aviat donarà un canvi de model o s'està entrant en el canvi d'una era a nivell de comunicació on la tecnologia marca el camí. Per alguns grups polítics com el PSM-Entesa fins i tot s'han deixat una mica de banda els mítings habituals per crear una campanya més de tu a tu, on la gent pot fer diverses preguntes i interactuar amb els candidats.

25 Entrevista al Candidat del PP a Balears al 2011 i President del Govern, José Ramón Bauzá, (online) 24 de maig de 2013.

26 La Vanguardia, “Entrevista a José Luis Martí”, La Vanguardia.com. 18 de abril de 2012. <http://www.lavanguardia.com/cultura/20120418/54284555764/marti-mecanismos-democracia-mas-ambiciosa.html>. (Consulta: 2 de diciembre de 2013)

27 Centro de Investigaciones Sociológicas: “Preelectoral elecciones autonómicas, 2001, Comunidad Autónoma de las Islas Baleares”. Estudio nº2.874 (marzo-abril 2011) (Consulta abril 2013) http://datos.cis.es/pdf/Es2874mar_A.pdf (datos Cis pre-campanya balears)

Des del Partit Popular, l'actual president del Govern, José Ramón Bauzá, que a les eleccions del 2011 era el candidat, explica que és defensor de les xarxes socials, del seu bon ús, pel fet que pensa que és un canal de comunicació directe, en el qual els intermediaris no interpretaran en un sentit o en un altre les paraules. Remarca que moltes persones poden fer-li arribar la seva opinió sobre assumptes o qüestions que poden fer-li veure, si en un sentit o l'altre està equivocat. Des d'aquest punt de vista, explica “que li agradà l'experiència de les xarxes socials durant la campanya, perquè vàrem poder dir a través de les xarxes el que proposàvem, intercanviar opinions, convocar tot tipus d'actes o trobades. Consider que varen enriquir la campanya i la varen fer més participativa²⁸”.

Per la seva banda, la candidata socialista al Parlament, Francina Armengol, recorda la campanya del 2011 com a diferent i nova. Li va cridar l'atenció que els partits polítics es varen incorporar a les xarxes socials, a més el seu en particular va haver de modernitzar-se i fer un canvi en aquest sentit. “No només pensar en el missatge a nivell de mitjans de comunicació, el míting cara a cara sinó també tot allò que es traslladarà a les xarxes. També s'ha hagut de pensar en un equip propi que s'encarregui de la gestió de les xarxes socials i que també respon al mateix temps²⁹”.

Biel Barceló, secretari general del PSM-Entesa Nacionalista, partit d'esquerres nacionalista, manifesta com al 2007 tenia blog i era una campanya bastant tradicional. De fet els mítings han passat una mica a la història per aquesta formació i ara es fan campanyes més properes, més de tu a tu, on la gent pot fer preguntes a vegades, tot i que l'acte central sigui en format míting. També s'utilitzen vídeos Youtube al 2007, però a través de les xarxes socials hi havia poca interacció. A la del 2011 molta publicitat, la mateixa formació política ja la distribueix a través de xarxes socials i no a través dels mitjans tradicionals. El PSM-Entesa va reforçar molt l'equip de comunicació durant la campanya electoral del 2011. ³⁰ Per la seva banda Jaume Font, el president de Proposta per les Illes, un nou partit de creació política, considera que és bàsic escoltar els ciutadans i la xarxa. Remarca que és una nova forma de fer-ho molt eficaç, i considera que a dia d'avui encara no abarca a tota la població. Ni tothom té accés a Internet, ni molt manco participen activament de la xarxa. Per això considera que serà molt més útil d'aquí a uns anys³¹.

“Hi ha dos sectors que es resisteixen, i que de vegades s'uneixen: els que estan en contra de les noves tecnologies, i els que no creuen en la importància de la major participació. El món ja ha avançat, vulguin ells o no vulguin, i per això la ciutadania - que ara té millor informació i noves eines - s'està allunyant de la política institucional. La demanda d'una nova democràcia és imparable. Segurament hi haurà turbulències a curt termini, però el camí és inevitable. Si la política no es transforma a la mateixa velocitat que la societat, passarà el que ja està passant: que algunes de les institucions que tenim es converteixen en insuficients. Haurem de repensar-les”³².

A llarg de l'estudi veurem diferents teories sobre la democràcia deliberativa i com aquesta realment és difícil d'aplicar perquè de moment, tot i que hi ha moltes iniciatives no es tenen els mecanismes adequats.

28 Entrevista Candidata PP a les eleccions 2011, President Govern José Ramón Bauzá, (online), 24 maig de 2013

29 Entrevista Secretària General PSIB-PSOE, Francina Armengol, seu Socialista Mallorca, 18 d'abril.

30 Entrevista Candidat PSM-Entesa, Biel Barceló, entrevista seu PSM, 27 de març de 2013,

31 Entrevista Candidat PI, Jaume Font, entrevista(online), 13 de juny de 2013.

32 La Vanguardia, “Entrevista a José Luis Martí”, LaVanguardia.com. (Consulta: gener 2014) <http://www.lavanguardia.com/cultura/20120418/54284555764/marti-mecanismos-democracia-mas-ambiciosa.html>.

En aquest sentit Robles apunta la necessitat d'utilitzar mecanismes per millorar la resolució del procés de deliberació:

“En aquest sentit el vot pot ser d'una gran utilitat. Malgrat tot, les experiències digitals, per les característiques del suport, ens permeten organitzar les opinions dels ciutadans de manera que el participant les tengui presents a l'hora d'emetre el vot. A més les experiències de deliberació digital faciliten la inclusió de criteris de control de qualitat per la deliberació. La facilitat de contacte entre el participant i el tècnic permet a aquest orientar les opinions abans que siguin públiques. A més Internet ofereix possibilitats per millorar la informació als ciutadans”³³.

33 Robles, J.M. “Cuatro problemas teóricos fundamentales para una democracia deliberativa”. <http://www.juridicas.unam.mx/publica/librev/rev/polis/cont/2011/art/art3.pdf>. 2011 (Consulta: 1 de desembre de 2013)

2 El debat a la web 2.0

Els conflictes polítics es traslladen a les xarxes socials. Mentre l'oposició utilitza Twitter per mostrar els seus programes i criticar el govern, l'actual govern utilitza Twitter per comentar qualsevol acte institucional que fa el seu partit. Més que escoltar una resposta per part del ciutadà sembla que el govern parla entre companys i simpatitzants. El treball planteja la qüestió següent: La possibilitat de resposta una vegada al poder és més reduïda per la interacció entre ciutadà i polítics?

“Les xarxes apareixen com a metàfora d'aquest espai confós on quasi tot el món té alguna cosa a dir en quasi tot moment. Resulta angoixant... per la cultura de la simplicitat”³⁴.

Amb tot les comunitats virtuals pareix que no es poden controlar quant esclata un rumor o un comportament que no ha agradat als usuaris. Hi ha comentaris que han fet els polítics, que fins i tot, han afectat en la carrera política d'algú (durant la campanya electoral 2011). Va ser el cas de Francisca Pol Cabrer, del PP de Palma, que va haver de dimitir per penjar al seu mur una fotografia de Carme Chacón mostrant el pit. L'atenció cap al tema de la comunicació de crisi s'ha generat després que les organitzacions compreguessin i visquessin com pot afectar-los una crisi mal gestionada a nivell de comunicació. Respostes que es donen tard i poc clares, estratègies no coordinades i poc coherents poden generar rebuig tant cap a l'organització com al públic objectiu com a l'opinió pública. Així mateix una bona comunicació de crisi a l'hora de resoldre problemes puntuals permet continuar aconseguint els objectius als seus plans estratègics. La Secretària General del PSIB-PSOE, Francina Armengol, manifesta:

“Algunes coses han pogut arribar a provocar una crisi, com és una via molt més ràpida i l'altra molt més lenta. El Twitter, el Facebook tenen aquest punt d'immediatesa. En el cas nostre amb Carme Chacón... L'acció va rebre un munt de comentaris en clau crític que van condicionar que dimitís per no fer mal al seu partit a les eleccions de maig. I és que un mal ús de la xarxa pot fer més mal que bé. Qualsevol frase que es comparteix equival a fer-ho davant d'un auditori ple per complet”³⁵.

La cap de premsa del Partit Socialista a Balears, Isabel Ramallo, explica com van demanar la dimissió de la política a través de Twitter:

“Francisca Pol va penjar una foto de Carme Chacón mostrant el pit i nosaltres a més de demanar la dimissió, vàrem fer una reacció per Twitter i Facebook molt important. És un exemple de com les xarxes tenen influència. A part que l'hi vàrem demanar en persona. No crec que la reacció fos només perquè l'inicià el PSOE, era perquè la indignació general era molt gran”³⁶.

A la xarxa no ens trobam amb un grup d'usuaris tots amb la mateixa ideologia, sinó més aviat amb múltiples maneres de pensar. Les reaccions inicials dels polítics del PP era compartir el muntatge fotogràfic amb el pit de Chacón, fins que la repercussió dels usuaris va ser tan gran que tots la van esborrar del seu perfil.

34 Blanco, I. and R. Gomà, “Gobiernos locales y redes participativas”. Barcelona, Ed. Ariel, 2002.

35 Entrevista candidata socialista a Balears, Francina Armengol, 18 abril de 2013.

36 Entrevista cap de premsa PSIB-PSOE, Isabel Ramallo, 18 abril de 2013.

Els serveis multimèdia fan factible aquesta nova forma de comunicació entre l'emissor i el receptor, usuari o client, que pot mantenir un diàleg obert entre els polítics que estan a les mateixes xarxes a través d'un ordinador d'un tablet o un *smartphone*. A més el missatge pot repercutir en més comunitats virtuals a través de la difusió per diferents xarxes com Facebook o Twitter, diferents correus, via SMS. A més, el que en principi pareix una simple eina, Twitter ens pot servir com una font d'informació que permet segmentar els usuaris, descobrir com els ciutadans participen del debat polític i com s'agrupen per afinitat ideològica.

“Una major competència de veus, blindades per l'anonimat poden conduir a una major agressivitat a eleccions amb més conflicte i negativitat”³⁷.

És important trobar respostes sobre què hi ha al darrere de l'estratègia de comunicació a les xarxes socials. Els diferents caps de comunicació dels polítics entrevistats encara no planifiquen els objectius, el tipus de públic a què es vol arribar, quin és el nivell d'interès que desperta el programa electoral a les xarxes socials i sobretot quina estratègia utilitzen al darrere. El PSM manifesta que es crea una anàlisi del candidat online, però per manca de temps no apliquen els resultats.

David Llobera, cap de premsa del PSM, remarca la importància de crear una estratègia específica per a la campanya 2.0, ja que ho van fer tant a les passades eleccions locals, al Parlament i al Consell (maig de 2011) com a les eleccions a les Corts Generals (novembre de 2011). El PSM va contractar una empresa externa que els va assessorar, i varen crear un grup de treballadors i voluntaris de la coalició implicats en la campanya 2.0. Llobera explica:

“Allò més positiu és que els candidats i candidates hi varen posar molt de la seva part (tot i que uns més que altres, evidentment), la qual cosa va ajudar molt. L'empresa ens va ajudar a definir les estratègies, i va supervisar tot el procés. Fèiem reunions setmanals. L'equip 2.0 de la coalició aplicava les estratègies i les comunicava als candidats i candidates. I els candidats i candidates interactuaven amb els usuaris de les xarxes 2.0, compartien i comentaven els continguts, etc”³⁸.

³⁷Víctor F. Sampedro, Cibercampanya. *Cauces y diques para la participación. Las elecciones generales y su proyección tecnopolítica, de. Complutense, julio 2011.*

³⁸ Entrevista David Llobera, cap de premsa PSM, 27 de març de 2013.

2.1 Iniciatives legislatives

Les peticions realitzades a través de change.org s'han demostrat a tot el món, des d'una campanya en contra de la llei SOPA, al Trayvon Martin Movement, la llei hipotecària, la llei de desnonaments. Ara bé, a Espanya el paper que juga la consulta popular és limitada, només han anat a referèndum l'entrada a l'OTAN i la votació de la Constitució.

La mateixa líder del PSIB-PSOE a Palma, Aina Calvo, explica com és usuària de change.org:

“A través de Change.org jo em vaig fer usuària com a ciutadana i vaig presentar una moció al ple perquè hi havia una proposta més viable de subhastes a editorials i el que volíem era cercar una via més enllà per abaratir els llibres de text als col·legis. Vàrem fer una proposta al ple. Ella ens va demanar ajuda per entrar en contacte a través dels Congrés dels Diputats. Arran d'això varen votar que sí (s'entén PP, oposició) la iniciativa d'estudiar possibilitats a l'Ajuntament, però no s'han implantades. A nivell de Congrés està pendent³⁹”.

Per una iniciativa legislativa a Itàlia es necessiten 50.000 firmes. En canvi per Espanya s'han de menester 500.000 firmes i el govern decideix si ho tramitaran. El portaveu de PSM-Entesa, Biel Barceló, remarca la necessitat de baixar el número de firmes per fer consultes populars.

“Jo crec que és indispensable baixar el nombre de firmes que es requereixen, les consultes populars, què és això que el Govern de l'Estat ha d'autoritzar les consultes? O també a iniciativa popular. Per què no es pot fer un referèndum a iniciativa popular, no s'ha de tenir por a la participació ciutadana. Per altra banda les llistes obertes és una altra possibilitat, però que s'ha d'estudiar, ja te dic que té pros i contres⁴⁰”.

2.1.1 El cas concret de Sa Ràpita

A Mallorca es van recollir 19.000 firmes en el cas de Salvem la Ràpita. A més, la interacció es va donar també al Facebook i Twitter. Conflictes i crisis de les institucions i processos polítics és el cas per exemple de la Reforma de lleis que afecten al territori, la llei de desnonaments, lleis econòmiques i que són autèntiques revolucions a les xarxes socials. En el cas per exemple de la construcció d'un macro-projecte hotelier al costat de la platja verge del Trenc, milers d'usuaris no van aturar de manifestar la seva disconformitat amb aquest nou hotel (abril 2013). Es van convocar accions a la xarxa, però també *offline*, com una convocatòria per fer una cadena humana a la zona. I és que cada vegada són més les veus que s'alcen per criticar les accions dels governs. Un polític s'acosta a una manifestació i en molts casos això pot ser utilitzat pels diferents mitjans de comunicació com una estratègia per aconseguir més votants. No només això, en alguns casos, com manifesta la candidata a l'Ajuntament de Palma pel Partit Socialista, Aina Calvo, a vegades els polítics han estat tractats com apestats. Aquestes sensacions es materialitzen a través de les xarxes socials. L'usuari a la web 2.0, ja no és un usuari sol a casa que en silenci ha de remugar, sinó que des del saló de casa pot ser un vertader opositor a les polítiques que es fan i arribar a mobilitzar comunitats online.

39 Entrevista Candidata Socialista PSIB-PSOE, Ajuntament de Palma, seu PSIB Aina Calvo, 27 de març de 2013.

40 Entrevista candidat PSM-Entesa, Biel Barceló, seu PSM, 27 de març de 2013.

Té veu i vot, però no només això, sinó que entorn d'ell es poden organitzar comunitats de votants o de ciutadans descontents amb aquesta actuació i ser un altaveu potent per expressar disconformitats. El 24 d'abril 2012 la notícia un marea humana protesta contra el hotel de Sa Ràpita es tractava d'una manifestació amb milers de participants que s'oposaven a la construcció d'un macroprojecte hoteler a Sa Ràpita. Es va produir la manifestació i els governants no escoltaren, en certa manera giraren l'esquena a una part de les peticions de la ciutadania en considerar que no tenien tota la informació del projecte. En canvi, aquest dia el Twitter i Facebook dels líders polítics a l'oposició no aturava, però en el cas PSIB-PSOE es va girar en contra.

The screenshot shows a news article from the website 'diariodemallorca.es'. The article is titled 'Una 'marea humana' protesta contra el hotel de sa Ràpita'. The text reports that over 6,000 people participated in a human chain protest to oppose the construction of a hotel and a golf course in Sa Ràpita. It mentions that 12,000 people participated according to the organizers, but other sources put the number at 6,000. The article also includes a photo of the protest and social media sharing options.

Fig 1. Diari de Mallorca, (consulta 29 abril, 2012)

El diputat socialista Cosme Bonet penjà una foto al Facebook i escrigué “Què tindrà el Govern Bauzá que aconseguix moure la gent d'aquesta manera?”. Ho publicà el mateix dia de la manifestació. El seu comentari no va quedar sense respostes. El regidor de Campos del PI, tot d'una el reprèn: “Teniu un morro que el vos trepitjau. I saps ben cert que no m'ho pots negar”. En aquest sentit es trasllada a la mateixa web del Facebook una discussió explicant l'ús polític que s'ha fet d'una manifestació. Així, un usuari diu: “Ja m'ho han dit Cosme, que t'has empegueït quan sa gent t'apuntava amb so dit i te recordava que tu i es teu partit va ser el que va fer possible el PTM que permetés l'hotel. És que no teniu gens de coneixement, vos pensau que sa gent és beneïta?”

The screenshot shows a Facebook post by Cosme Bonet. The post text is: "Que tindrà el Govern Bauza que aconseguix moure la gent d'aquesta manera? #EsTrenc #salvemzarapita http://t.co/J1FJ8xbG". Below the post, there are three comments from other users, including one from Guillem Ginard Sala and two from Sebastià Sagreras Ballester, discussing the political use of the protest and the government's actions.

Fig 2. Consulta Facebook Diputat PSIB-PSOE Cosme Bonet (abril 2012)

El treball planteja el silenci en molts casos com l'opció triada pels polítics. Les crisis de comunicació demostren que en certs casos surt més a compte callar i evitar un cert posicionament polític. En aquest punt hi juga un factor clau l'estratègia dels caps de comunicació. Els mateixos polítics expliquen que als comentaris negatius de l'oposició no els donen peu a respostes. La plana major del PSM-Entesa apareix a la fotografia del Facebook amb el comentari de l'espectacular gentada que hem anat a reivindicar que no es destrueixi Sa Ràpita. Interacció d'una ciutadana amb la política Fina Santiago: “No teniu vergonya, la llei és la que mana”.

Fig 3. Consulta Facebook Diputat PSM-ENTESA Biel Barceló (abril 2012)

El Twitter aquest dia va ple de frases a favor de Sa Ràpita i en contra de la construcció de l'hotel. Resulta que fins i tot un personatge fictici, Joserra, un personatge paròdia del president, s'utilitza com a personatge per ridiculitzar-lo i ho ridiculitza. Biel Barceló, cap del partit PSM-Entesa, assegura:

“És preocupant que no escoltin, el governant també diu jo tenc la força dels vots... Però això també ens du a una segona passa, aquell ciutadà que no ha votat. Per tant, el primer que s'ha de demanar al ciutadà és que exerceixi el seu dret al vot. No pot ser prendre les decisions jo tot sol, etc. Aquí entra el que deia de les consultes populars, aquí entra aquest tema. Per exemple, hem de fer una consulta popular si pujam l'IVA o no? Hem de saber explicar que pot tenir aquest no vot, per tant és important donar la informació al ciutadà. S'ha d'amagar molt aquest no escoltar..., estic parlant d'informació veraç⁴¹”.

En el cas concret de Sa Ràpita, el candidat pel PP i actual President del Govern, José Ramón Bauzá reflexiona:

“Les respostes es donen en funció de les preguntes i les informacions, si no són completes, no són veritat. Aquest hotel té tots els informes medioambientals a favor; no es construirà a les dunes, no es construirà al Trenc. Per tant, valor que les persones vulguin preservar el seu entorn, jo també. El PP ha oficiat molt la proposta que els partits d'esquerres acceptaren per la zona, però ara pareix que, com en moltes coses, es desdiuen d'allò que ells mateixos aprovaren⁴²”.

41 Entrevista Candidat PSM-Entesa, Biel Barceló, Seu PSM-Entesa, 27 de març de 2013,

42 Entrevista Candidat PP, José Ramón Bauzá, entrevista online, 24 de maig de 2013.

2.2 El TIL i el 2.0, la vaga educativa

En el sistema polític existeix una gran insatisfacció per la incapacitat de part dels partits polítics per resoldre els problemes dels ciutadans, de tal manera que les xarxes socials s'estan convertint en comunitats i, en un futur, en organitzacions capaces d'imposar una agenda, ja que han contribuït d'una forma determinant a canviar el sentit dels projectes ideològics, a difondre el coneixement a molts i propiciar el diàleg entre persones que pensen diferent, en aquest sentit la societat en xarxa ha permès un nou tipus de socialització on tots participen en condicions d'equitat i sense cap restricció o paradigma. Així, la manifestació en contra del TIL va reunir prop de 100.000 persones que es varen manifestar a Palma i altres carrers de Menorca i Eivissa contra el tractament Integral de Llengües, el TIL. La protesta que reuní milers de ciutadans de totes les ideologies polítiques va ser una manera de demanar als polítics que escoltin la gent. La protesta va ser per retirar el TIL i en suport a la vaga indefinida de docents. Es tractava d'un dia històric a les Illes Balears i la major manifestació en la història de la democràcia segons els organitzadors.

Segons l'enquesta realitzada per l'Institut Balear d'Estudis Social (IBES), posa de manifest que el 76,2% dels ciutadans volen que el Govern i els docents negociïn l'aplicació del TIL. Ara bé, un 77,2 % de la societat balear està a favor de l'educació trilingüe a les Illes, tot i que un significatiu 22,2 % dels votants del PP rebutja la proposta que fa el Govern⁴³.

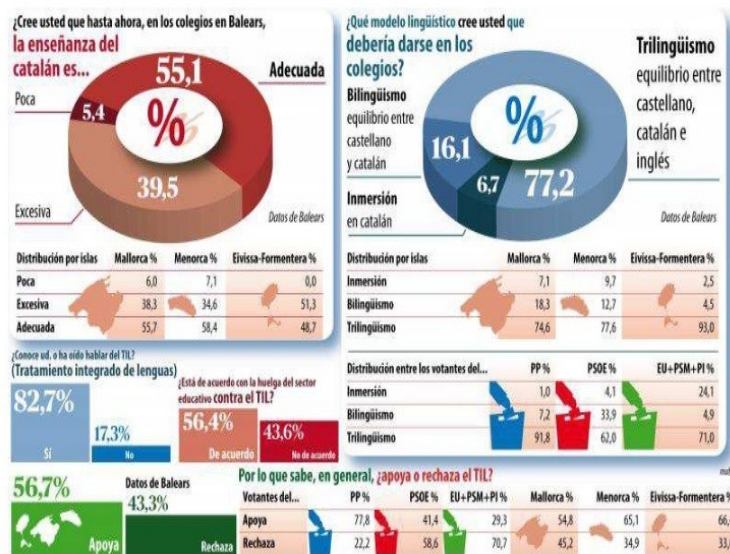

Fig 4. Enquesta realitzada per IBES, a través Ultima Hora (octubre 2013)

El president del Govern, José Ramón Bauzá, no parlà de la vaga al Twitter, vint hores després comentà al seu Twitter una informació sobre la Banca March sense parlar dels efectes del TIL. El seu darrer post al Twitter el 27 de setembre és per fer referència al Dia Mundial del Turisme. Llavors després de la manifestació per agrair a la Banca March la seva feina dins la banca privada a Espanya. La consellera d'Educació, Joana Maria Camps, no fa referència a la manifestació del TIL. Ara bé al dia següent manifesta al seu Twitter que no hi ha hagut acord amb els sindicats a través d'un compte ple de faltes d'ortografia. Amb tot la cap de premsa de la Conselleria d'Educació ha estat acomiadada per mantenir-se ferma a la normativa del Til.

⁴³Germà Ventanyol, "El 76,2% dels ciutadans volen que Govern i docents negociïn l'aplicació del TIL", Ultima Hora, Balears, 6 octubre 2013.

La diputada del PP Ana Maria Aguiló és una de les més actives via Twitter, aquí parla de les mentides que s'han fet entorn a la manifestació del professorat i que les idees del trilingüisme estaven al programa electoral del partit. A més remarca que la manifestació és una vaga política que han organitzat els partits d'esquerra i catalanistes.

Unes declaracions que aixequen polèmica a la premsa local i a les xarxes socials. A la xarxa hi ha poca interacció per part dels representants polítics que governen però és veritat que l'oposició (PSIB, PSM, PI, ERC, UPYD) respon contínuament a les manifestacions que es fan a les xarxes socials mostrant diàleg amb les peticions.

Fig. 5. Consulta Twitter personal diputada PP Aina M. Aguiló (octubre, 2013)

La vaga de docents a Internet té el hastag #vagadedocents, al youtube hi ha més de 322 vídeos amb aquesta hastag. El més visitat és curiosament el de Koala vlogs, amb més de 25.103 visites, una al·lota que explica els continguts del TIL de manera informal. El vídeo “en legítima defensa” que explica com a partir del 16 de setembre els docents van dir prou, s'explica el perquè de la camiseta verda i el conflicte educatiu. Diferents personalitats de les Illes Balears, com actors, actrius i personal docent fan les seves principals reivindicacions perquè no es produeixi aquesta vaga. El vídeo té 7.367 visites.

Per altra banda, el vídeo oficial de la Conselleria d'Educació a Youtube té 4.313 visites explicant què és el Tractament Integral de Llengües. Segons la Conselleria, una oportunitat perquè els alumnes aprenguin l'anglès a les aules i siguin competitius a l'àmbit europeu.

A Internet es generen múltiples opinions, molt sovint amb vincles d'unió fluïxos i per tant fa que la solidesa a llarg termini no sigui forta. En aquest sentit l'àgora grega on es debaten els problemes de la democràcia amb l'augment d'usuaris a la xarxa acabarà convertint-se en una cosa més semblant al *Times Square*.

2.3 Responsables del programa de comunicació

El Twitter és una xarxa d'informació de temps real que permet connectar-te al que trobes interessant. Twitter és un espai públic al qual accedeixen més persones. Es pot apostar per crear una marca, una reputació online i incrementar la credibilitat. La influència de Twitter es pot definir com la capacitat de fer arribar el missatge al lloc desitjat amb pes o un valor mínim. En aquest sentit és molt important crear perfils digitals i segmentar el possible electorat. La cap de premsa del PSIB-PSOE, Isabel Ramallo, a les eleccions del 2011 va intentar potenciar la web. A les autonòmiques del 2011 es va organitzar el debat twitter. Hi havia set twitters que demanaven i passaven les preguntes del públic als diferents candidats, aquests responien les preguntes. Pel PSOE el més important eren les estratègies de premsa tradicionals. Van intentar que això es reflectís de manera tradicional.

"El PSOE va crear una pàgina de Youtube on penjaven intervencions interessants, però sobretot feien ús del Twitter i del Facebook. En aquells moments no es va mirar de fer una anàlisi de la identitat digital dels candidats, tot són coses que hem anat aprenent posteriorment⁴⁴".

La irrupció de les xarxes socials en molts casos, com manifesta la cap de premsa del PSIB-PSOE, suposa anar aprenent sobre la marxa, de fet encara el partit socialista no disposa de perfil a la xarxa social de Facebook. En comptes de tenir una pàgina de Facebook, que reculli els m'agrades, el partit disposa d'un perfil que acull amics. Un error, pel fet que quan arribin als 5.000 usuaris hauran de fer el canvi, ja que Facebook no permet tenir perfils d'amistats.

Al Partit Socialista els que tenen els continguts, els encarregats de comunicació, posen la informació a les xarxes socials. Al final tenen un equip de cinc persones treballant els continguts. L'objectiu ha estat per tant difondre la informació de caire tradicional a la xarxa. El partit comença a utilitzar Twitter per respondre i per enviar missatges. El mateix cap de premsa s'encarrega de respondre. A la comunicació que coneixíem fins ara podríem dir que s'hi afegeix la interacció amb els usuaris, el Partit Socialista aposta per anar ampliant la gestió del 2.0. Un avantatge que el PSM-Entesa en aquest sentit té sobre els socialistes. L'estratègia de comunicació del PSM, tant a la campanya a les passades eleccions locals, al Parlament i al Consell (maig de 2011) com a les passades eleccions a les Corts Generals (novembre de 2011). El cap de premsa del PSM-Entesa David Llobet explica:

"Vàrem planificar una estratègia específica per a la campanya 2.0. Vàrem contractar una empresa externa que ens va assessorar, i vàrem crear un grup de treballadors i voluntaris de la coalició implicats en la campanya 2.0. Allò més positiu és que els candidats i candidates hi varen posar molt de la seva part, la qual cosa va ajudar molt. L'empresa els va ajudar a definir les estratègies, i va supervisar tot el procés. Fèiem reunions setmanals. L'equip 2.0 de la coalició aplicava les estratègies i les comunicava als candidats i candidates. I llavors els candidats/candidates interactuaven a la xarxa. Es va fer segmentació de l'electorat, però no es va poder aplicar, per manca de temps. Ara bé, es varen crear diferents pàgines de Facebook per diferents causes per tal d'arribar a diferents perfils d'usuaris. El PSM utilitza Twitter com a mitjà per donar a conèixer alguna informació o alguna iniciativa. Al Facebook utilitzam més les fotos, vídeos⁴⁵".

44 Entrevista cap de premsa PSIB-PSOE, Isabel Ramallo, seu PSIB-PSOE, 28 abril de 2013.

45 Entrevista cap de premsa PSM-Entesa, David Llobet, seu PSM, 27 de març de 2013.

La candidata al PSOE a les Balears, Francina Armengol, veu complicat com a oposició gestionar les xarxes socials una vegada al Govern. Armengol va començar a vincular-se a les xarxes socials estant al Govern com a Presidenta del Consell de Mallorca i ha continuat estant a l'oposició. Creu que les xarxes socials no tenen volta enrere perquè són una fórmula vital de transmissió entre els ciutadans. Tot i així, reconeix que el que governa té més problemes. L'Administració pública hauria de ser més flexible per tal d'integrar de manera més eficaç les xarxes socials com a eina de comunicació directa amb els ciutadans. La comunicació dels ciutadans amb els afers polítics passa, en gran mesura, per la comunicació amb els representants (diputats, regidors...) i no tant amb els governants, que solen estar més allunyats de les xarxes 2.0.

El cap de premsa del PSM, David Llobet, explica que la relació (ciutadans-governants) si no s'aprofundeix és un poc per les dues bandes, ja que el ciutadà prefereix comunicar-se amb els representants de partit, i els governants s'allunyen de les xarxes 2.0 quan arriben al poder (tot i que uns més que altres, evidentment)⁴⁶.

Una vegada al poder s'ha de fer un esforç per mantenir els espais d'interacció, segons la candidata pel PSIB-PSOE a l'Ajuntament de Palma:

“Jo no crec que aquest poder te canviï i llavors no vulguis arribar a la gent. Jo és que crec que no hem sabut explicar a la gent el complicat que és governar. Governar és un acte complicat i fa que et llevi temps en altres espais. L'experiència de governar t'exigeix una conseqüència. Has de tenir la voluntat ferma de voler que hi hagi interacció, malauradament no pugui ser tot “lo” personal que tu voldries⁴⁷.”

46 Entrevista cap de premsa PSM, David Llobet, seu PSM, 23 de març 2013.

47 Entrevista Candidata PSIB-PSOE Ajuntament de Palma, Aina Calvo, seu PSIB-PSOE, 27 de març de 2013.

3. Més interacció política

Sembla que els partits de dretes i els partits d' esquerres estan obertes a donar l'oportunitat als ciutadans per oferir una major participació política. Sigui a través de les xarxes socials o a través de les mateixes organitzacions, a través del Parlament, la Llei del bon Govern, iniciatives per modificar pressuposts a nivell municipal, iniciatives per promocionar una millor urbanització per a la ciutat de Palma amb un debat entre promotors, associacions discapacitats, convocatòries amb interacció dels militants... Però pels partits de dretes són més bé accions vinculades al marketing i un simple altaveu per als possibles votants, en comptes d'una manera d'oferir més participació. Es veu en el cas concret de les manifestacions que es generen al voltant d'iniciatives aconseguides a través de Decret i que no obtenen diàleg a través de les xarxes socials com en el cas del TIL.

Totes aquestes iniciatives en certa manera es restringeixen més quan el poder polític que estava a l'oposició després li toca governar. Tot i així es fan petites passes o grans passes, depèn de la mirada crítica amb què s'observi. Però al mateix temps avança una ciutadania que malgrat els resultats de participació a les urnes pareix que està més interessada en política que mai. Als diferents polítics se'ls demana si passa per un mal moment la democràcia; mentre que el PSOE i el PSM, partits d'esquerres diuen que sí, els partits de nova incorporació com el PI de les Illes Balears veu en aquests moments una oportunitat per reafirmar la democràcia. Per la seva banda, el PP balear considera que s'han de respectar les eines.

De la mateixa manera que la política als mitjans va alterar la maquinària de partits tradicional, la política a la xarxa està canviant la política als mitjans. Les seves conseqüències són grans, ja que la política formal es troba basada en el model client/ciudadà de consum de missatges polítics unidireccionals. A dia d'avui es creen nous actors, nous temes en un entorn polític a la seva contra, que produeix la inestabilitat del sistema. Per aquest motiu demanem si és necessari canviar les bases del sistema, tornar replantejar les coses. A partir de la consolidació dels estats liberals i la seva progressiva evolució cap als estats socials i democràtics de dret, el concepte de representació ha estat el model adoptat per aquests estats incorporant, en major o menor mesura, elements de la democràcia directa i participativa.

Segons Held, algunes de les classificacions dels diferents models de democràcia podrien dividir-se en dos grans blocs. Per un costat, els que han incidit en la democràcia directa o participativa en la qual els ciutadans col·laboren directament en el procés de la presa de decisions en les qüestions públiques; per un altre costat els models representatius, en què els ciutadans deleguen els seus interessos i decisions en un cos de representants triats a tal efecte. Les democràcies liberals, a partir de les revolucions americana i francesa, s'articulen seguint aquest darrer model. Sartori, entre altres, arribarà a qüestionar si existeix o si és possible una democràcia alternativa, una democràcia distinta a la democràcia liberal. En aquest context entra en joc la democràcia deliberativa. En primer lloc és un error confondre la democràcia o política deliberativa amb l'oposició entre democràcia directa i democràcia representativa. La democràcia deliberativa pot incloure, en igual mesura, aspectes relacionats amb la representació i aspectes relacionats amb la democràcia directa o participativa⁴⁸.

48 Sonia Ballano Macías, Alfons Medina Cambrón: “Democràcia deliberativa y ciudadanía”, URL.

3.1 La demanda de més participació a la democràcia segons els polítics

Hi ha fórmules participatives a Internet que ens acosten a una democràcia digital. Però en paral·lel avança una estratègia política interessada a filtrar el missatge polític. Les TICs a l'activitat política és un fenomen consolidat. Biel Barceló del PSM explica:

“Si no canvia res pot haver-hi un desencís tan gran que pot arribar a haver-hi una tecnocràcia, llavors que ens governi un tecnòcrata que aplicarà per cert el que la seva ideologia marqui. Perquè no és el mateix un tecnòcrata d'ideologia liberal que un socialista. La pèrdua de la democràcia és real i crec que hi ha darrere una part dels partits de dreta d'àmbit espanyol i internacional d'arribar a aquest nivell. Ho tenen molt estudiat des del mateix Tryp Party a la mateixa FAES, aquí a Espanya ho tenen molt estudiat”⁴⁹.

Per la seva banda, el candidat del Partit Popular assegura que si es fa respectant les regles bàsiques de la democràcia, del respecte i del rebuig a qualsevol tipus de violència, no ha de ser perillós⁵⁰. El portaveu de Proposta per les Illes Balears, Jaume Font, considera que la democràcia no passa per un mal moment, sinó que actualment hi ha una oportunitat per reafirmar-la, en qualsevol cas el mal moment és polític. Abans de fer qualsevol cosa, de prendre una decisió, s'ha de consensuar amb els col·lectius afectats. Pareix difícil però en realitat no ho és, suposa crear-se un hàbit perquè du a fer un plus de feina afegit que fins ara no es feia. Res més, no és difícil. A més en alguns pobles a través de l'Agenda Local 21 ja es pot participar i fer aportacions⁵¹.

En aquest sentit, el moviment 15-M per mostrar la disconformitat amb el poder polític suposà una doble reapropiació, la de l'espai públic i la del discursiu. Les acampades rompien les lògiques comercials i mercantilistes. Segons apunta Sampedro:

“El 15-M podria suposar la inclusió plena a la democràcia espanyola de varies generacions i pràctiques militants, heretades i renovades. Fins ara invisibilitzades que tornen a confluïr amb pràctiques no convencionals. La pregunta és què faran els professionals de la democràcia? I, finalment, perquè s'ha tornat a escoltar la veu dels sense por, sense sostre, sense feina, sense pensió, sense por”⁵².

La secretària general del PSIB-PSOE Francina Armengol es mostra oberta al fet que la gent pugui donar la seva opinió al llarg de la legislatura i tenguin la possibilitat d'unir-se més a través d'associacions i entitats:

“Considero que durant el procés de la legislatura és un error només el vot cada quatre anys. Estam fent feina en una llei de transparència del bon Govern, per fer feina en dues línies, la part d'acció de comptes del govern i la part de participació del ciutadà dins la presa de decisions. Per tant aquestes iniciatives a mi em pareixen molt bé, igual que tota la iniciativa de legislació popular. Crec que també hauríem de donar més peu perquè els ciutadans puguin unir-se a través d'associacions, entitats, es puguin ajuntar per plantejar iniciatives legislatives diferents”⁵³.

49 Entrevista Candidat Balear PSM, Biel Barceló, seu PSIB-PSOE, 27 de març de 2013.

50 Entrevista Candidat PP i President Govern Balear, José Ramón Bauzá, seu PSIB-PSOE; 24 de maig de 2014.

51 Entrevista Candidat PI, Jaume Font, online, 13 de juny 2013.

52 Sampedro Víctor, “La Red era la plaza”, Catedrático de Opinión Pública y Comunicación Política. 2011

53 Entrevista Candidata PSIB-PSOE, Francina Armengol, seu PSIB-PSOE, 18 d'abril de 2013.

Ara bé molt sovint la manca de continuïtat en els processos de participació segueix sent un tema sobre el qual cal reflexionar, ja que s'han de crear dinàmiques i cultures participatives. Tal vegada establir unes bases sense rigideses excessives perquè cada vegada que es plantegi una opció les consultes participatives no morin en cada procés. Per la seva banda, la candidata del PSIB-PSOE a l'Ajuntament de Palma, Aina Calvo, es mostra més partidària de mandats que durin 8 anys. Actualment Aina Calvo actualment es presenta també a la candidatura Balear pel PSIB-PSOE i explica:

“El risc és quan l'únic missatge que es trasllada és que surti algú i digui: -jo som el camí. Governar és un exercici compartit, governar ha d'ésser més obert, més controlat... La qual cosa no vol dir que el model que s'utilitzi no pugui ser protagonista, però jo crec en un sistema de participació més obert. Els candidats han de tenir una dinàmica més propera, els diputats no tenen aquesta dinàmica tan propera per exemple. Jo crec que tu tens la responsabilitat de dir com ho fas, i d'explicar-ho i que si algú vol saber-ho pugui saber-ho. Has de tenir un sistema de garanties ampli, crec que s'han d'adquirir compromisos més agosarats. Un país que canvia de mandatari cada 4 anys, no és garantia de major eficàcia. Jo som partidària de 8 anys de mandat. Jo crec que això s'ha d'explorar. Des del punt de vista del Congrés dels Diputats... que et marca territorialment, també ha de canviar les regles del joc. No pot ésser perquè el partit digui una cosa, tu no puguis plantejar-te una iniciativa diferent⁵⁴”.

La democràcia cada vegada és més participativa?, a Internet es parla de plenaris interactius i àgors digitals. Hi ha una incògnita constantment que està per resoldre: la xarxa ens durà a millorar el sistema democràtic? O ens durà cap a noves formes de control?

“Sembla que molts ajuntaments s'inclinen a la participació per la participació. La seva limitada vinculació al procés d'elaboració de les polítiques locals pot acabar resultant poc atractiva per a la majoria de la ciutadania, que podria no entendre la participació com una finalitat en si mateixa, si no serveix alhora com una eina per millorar el seu entorn. Dit de forma provocativa, és possible una participació menys participativa, en què la participació per si mateixa no resultés tan central i en què les seves conseqüències sobre les polítiques locals fossin més evidents?”⁵⁵

I és que mai a la història la idea de la democràcia havia estat tan estesa per tot el món. Malgrat tot, multitud de fets mostren una creixent i generalitzada crisi de legitimitat que afecta als governs. A més hi ha autors com Anderson i Cornfield que mostren la seva por davant els perills de la democràcia digitals, ja que entre ells es troba la potencial fragmentació de la ciutadania i la captació de l'atenció pública per l'elit i demagogs. En aquesta línia el filòsof Noam Chomsky assegura que Europa va cap a les dictadures, assegura que les democràcies han arribat al col·lapse total independentment del color polític dels seus governs. En aquest sentit alerta que Internet i els nous mitjans, espais i llenguatges innovadors que per molts contribueix a rompre el cercle viciós amb el poder, també implica perills⁵⁶.

54 Entrevista candidata Ajuntament de Palma PSIB-PSOE, Aina Calvo.

55 Font, J. I Galais, C.; 2009. “Experiències de democràcia participativa local a Catalunya: un mapa analític”. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Direcció general de participació ciutadana.

56 Sin autor, “En Europa va hacia las dictaduras: Chomsky”, Magazine, enero 2014.

Internet dona oportunitats però avui dia coincideix que s'està vivint una acceptació molt àmplia dels valors democràtics, i al mateix temps l'interès real per la política és baix. Es mostra a peu d'urna cada quatre anys amb la baixa participació. Els indicadors de participació electoral transmeten un missatge allunyat de l'interès que desperta la política a la xarxa; en aquesta idea coincideix tant Castells (cap. Citat) com l'estudi d'Isidre Canals i Josep Lluís Martí⁵⁷.

Les oportunitats que ofereixen les TICS s'han utilitzat per reforçar i legitimar la comunicació política. En aquest sentit, hi ha una segona estratègia en l'ús de les TIC, que és la interacció limitada i a més les consultes dels ciutadans poden arribar a interferir en l'acció política, són els nous espais de participació anomenats ciberpoder. Els polítics s'han obert a les TIC i és un pas molt rellevant, genera una política més interactiva, ja que amb la simbiosi tecnològica i els nous sistemes d'interacció ens dona la possibilitat de convertir-nos en emissors, a la vegada que en receptors. Ara bé, hi ha un *feedback* real. Per exemple la presidenta del Consell de Mallorca, Maria Salom, respon personalment a alguns usuaris. En el cas per exemple del tancament de la Televisió pública de Mallorca (any 2011), que ella mateixa va tancar, els treballadors li formulaven preguntes i ella les contestà, però sense donar més explicacions que el missatge institucional que apareixia a la premsa.

En el cas concret d'una consulta a la ciutat de Barcelona per aprovar el nou Pla d'Actuació Municipal (PAM) per la ciutat pel període de 2008 al 2011. L'Ajuntament va decidir impulsar una campanya de participació democràtica prèvia amb el lema ¿I tu què faries? José Luis Martí explica que en principi la campanya pretenia aconseguir el major nombre de participacions de ciutadans a través d'un qüestionari electrònic, un *blog*, telèfon i missatges de mòbil. Ara bé, aquests mateixos mecanismes evidencien, segons Martí, la impossibilitat d'utilitzar la campanya d'una manera completament deliberativa. Es vulnera un dels principis de la democràcia deliberativa, que és potenciar i fer possible el diàleg entre la pròpia ciutadania i entre la ciutadania i l'administració. Un ciutadà no pot expressar de manera clara a través de 160 caràcters la seva proposta, o a través d'un fred missatge a un *blog*, i no s'ofereix la possibilitat del correu electrònic. Aquesta proposta concreta a Barcelona prima la quantitat per damunt de la qualitat.

“Sovint el disseny de les campanyes i mecanismes de participació no tenen en compte els objectius i finalitats de la democràcia deliberativa i de la participació democràtica”⁵⁸.

Segons diversos autors, els mecanismes participatius a la democràcia no han de cercar la màxima quantitat de participants, sinó la qualitat de la participació. La quantitat només és efectiva quan es tracta de recaptar el vot per un assumpte molt concret. A la democràcia deliberativa tampoc pot tenir èxit un mecanisme de participació democràtica que sigui molt costós pel ciutadà que participa i no vegi cap resultat visible. A més s'ha d'informar d'una manera transparent de tot el procés. Un ciutadà no pot participar correctament si no coneix el que hi ha darrere i el context institucional en què la decisió s'ha de prendre, les alternatives i els principals interessos en joc, etc.

57 Canals Isidre, i Josep Lluís Martí (coords) “*L'àgora digital. Internet al servei de la participació democràtica*”. Barcelona: Editorial mediterrània/ Fundació Catalunya Segle XXI, (2003).

58 Martí, José Luis. «*Alguna precisión sobre las nuevas tecnologías y la democracia deliberativa y participativa*» [artículo en línea]. En: «*La democracia electrónica*» Revista de Internet, Derecho y Política. N.º 6. UOC. 2008. <http://www.uoc.edu/idp/6/dt/esp/marti.pdf> [Fecha de consulta: 17/09/2013].

3.2 Els ciutadans parlen directament amb els polítics

El candidat pel PP José Ramón Bauzá assegura que fa ús de les diferents eines que hi ha a la web 2.0 per respondre al debat ciutadà, però no ho fa mentre ell està al Parlament. En aquests moments es centra en el debat parlamentari corresponent. Tot i així, Bauzá és actiu al Twitter i hi dedica hores mortes, quan va amb el cotxe, quan té un moment per descansar... i ho segueix amb el telèfon. Remarca que li és impossible contestar a tot el món, però si la petició d'informació, ajuda o rectificació és seria, sempre intenta contestar-la. Bauzá creu que el moment en què vivim és més important que mai saber escoltar els ciutadans i donar-los respostes. Ara bé no precisa cap cas que hagi incidit de manera directa en la seva carrera política però fa èmfasi que hi ha hagut molts casos, sempre que la petició sigui correcta i seriosa. A més de les xarxes socials com a tals, des del PP varen impulsar la plataforma que es denomina “Canviadors”, www.canviadors.org, a través de la qual els ciutadans donaven les seves idees per canviar coses i per treballar en fer una societat millor. Ja han duit a terme diferents accions, com la consecució de rècord de donants d'òrgans, fer netes les platges de Menorca, o el foment de la conscienciació de la recollida de taps de plàstic per a nins amb paràlisi cerebral⁵⁹.

El Partit Socialista de les Balears a través del Facebook van escoltar el cas d'un senyor de la zona de Magaluf que deia que hi havia els hotels tancats, immediatament la candidata socialista, que a la legislatura passada era la presidenta del Consell, li demanà a la portaveu de Turisme per fer alguna cosa amb aquest tema. Quan estava de presidenta del Consell alguna cosa sí que va resoldre que li havia arribat via missatge privat al Facebook. Per exemple va haver-hi el cas d'un d'aquests nins que tenien una malaltia estranya i va intentar mobilitzar a través de donacions privades en aquest cas o també mobilitzar l'estructura del Consell per poder arribar a aquest nin⁶⁰.

En el cas de Biel Barceló, de PSM-Entesa, el Twitter va ser clau per lluitar contra l'eliminació de les pensions dels jubilats d'Ibsalud. Un cas que va conèixer a través de diferents Twitters que li demanaven si hi faria res, i a partir d'aquí la seva formació va actuar a nivell parlamentari. Per altra banda, a vegades també han actuat amb denúncies sobre temes mediambientals⁶¹.

Paral·lelament els polítics acudeixen als mateixos diaris, televisions locals i autonòmiques on poden interactuar amb els possibles votants. Ara bé, què hi ha dels vincles entre els usuaris d'Internet que són freds i no són reals. Una cosa ben diferent a la política que es pot aplicar a nivell local, a governs locals i xarxes participatives els ajuntaments del futur seran capaços de sumar esforços, en el marc d'unes opcions estratègiques definides que els permetran consensuar processos de millora, dins unes opcions estratègiques definides de manera comunitària, aprofitant les oportunitats territorials.

Amb tot, els governants locals poden aprofitar que el seu públic no és totalment desconegut per arribar més a la població i crear vincles reals i més forts a través de les xarxes socials. Per exemple, el batle d'un petit poble del Pla de Mallorca, Algaida, es trobava desbordat davant un seguit de missatges de ciutadans per *Twitter* que es queixaven de la pujada dels impostos en el fons. Ell utilitzà les xarxes socials per explicar la pujada de taxes i després convocà una reunió amb els ciutadans.

59 Entrevista candidat PP i president Govern de les Illes, José Ramón Bauzá, (online), 24 de maig de 2013.

60 Entrevista candidata PSIB-PSOE, Francina Armengol, seu PSIB-PSOE, 18 abril de 2013.

61 Entrevista candidat Balear PSM, Biel Barceló, seu PSM, 27 de març de 2013.

“El capital social a la xarxa es produeix de manera fictícia perquè els vincles que uneixen els individus són per afinitats de caràcter superficial i no per unes ideologies profundes que estableixin ponts que uneixin veritablement la societat”⁶².

Aquests ponts serien els que teòricament, haurien d'unir els individus de diferents societats, economies, polítiques i religions, haurien de convertir-se en mecanismes per afavorir el multiculturalisme real, i no tan sols digital.

“Els processos de legitimació de les institucions públiques es van complicant davant uns ciutadans cada vegada més reflexius i crítics, amb nous valors que no poden ser satisfets amb una simple provisió tecnocràtica de serveis públics. (...) Davant les dificultats del govern tradicional, les noves articulacions de governance o govern en xarxa impliquen:

a) El reconeixement, l'acceptació i la integració de la complexitat com un element intrínsec al procés polític.

b) Un sistema de govern a través de la participació d'actors diversos en el marc de les xarxes plurals.

c) Una nova posició de poders públics en els processos de govern, l'adopció de nous rols i la utilització de nous instruments. Aquí afegeixo el control de la web 2.0 a nivell de comunicació. S'han d'afrontar noves temàtiques en clau més ciutadana i participativa, Blanco, I; Gomà, R”. (2002).

Aquestes diferències atorguen a les xarxes socials el poder de discriminar a tots els ciutadans que no hi estan integrats, és per això que l'esclatxa digital pren un protagonisme notable. En aquest sentit, el president del PP Balear, José Ramón Bauzá, destaca que cal utilitzar totes les vies possibles per evitar aquesta esclatxa digital.

El president José Ramón Bauzá assenyala que no tots els ciutadans són usuaris de Twitter i/o Facebook, però cada vegada n'hi ha més i cal dedicar-li el temps necessari. Remarca que si es vol arribar al major nombre de ciutadans possible, cal utilitzar totes les vies disponibles per a això, i les xarxes socials són una altra via. Quant a la interacció afegeix:

"Crec que és fonamental, no crec que llançar missatges de forma unidireccional serveixi per res, cal donar respostes. Jo crec en la llibertat individual i en el respecte. A partir d'aquí, i sempre respectant aquests principis, els ciutadans han d'ésser lliures per elegir el que vulguin. Pel que a l'administració i la política es refereix, indubtablement cada vegada tot va cap al 2.0, ja que és una eina que cada vegada més persones utilitzen en el món, i és per tant un escenari en el que també s'ha de treballar; per arribar a ells, detectar i escoltar els seus punts de vista, fer-los partícips... la Policia i els Ministeris, per exemple, tenen Twitter. A la realitat 2.0 s'hi ha d'estar”⁶³.

Internet és una eina més demòcrata que altres que han existit al llarg de la història, perquè aporta més informació i comunicació als individus, de manera més àgil. A l'hora de parlar sobre el capital social, no es tenen en compte els beneficis que comporta intrínsecament la web 2.0. La societat avança i les Noves Tecnologies de la Informació ens faciliten les tasques d'aprenentatge. Internet ens farà més intel·ligents, més àgils en el sector acadèmic, laboral i personal.

⁶²Putman, “*El declive del capital social*”, Gutenberg Galaxia, 2003.

⁶³ Entrevista candidat PP i president Govern de les Illes, José Ramón Bauzá, 24 de maig de 2013.

Hi ha qui aposta per una resposta positiva i afirma que estam vivint una nova estructuració social i el seu eix vertebral és la denominada “era post-industrial” o informacional.

“La qüestió de qui té el poder és la que defineix les regles del joc a les nostres societats. Per tant, conèixer com s'estructura aquest poder és fonamental per entendre on vivim. L'espai del poder es construeix des de la ment humana, des del poder dels mitjans de comunicació i la web 2.0. La informació ja no està en mans dels grans grups de comunicació, sinó de la societat⁶⁴”.

3.3. Poc 2.0 en els municipis de Balears

A Espanya, des de mitjans dels anys 90, les administracions locals han reforçat considerablement les seves capacitats, funcions i recursos degut a importants canvis polítics i legals, però també a un canvi de mentalitat. Els governs locals cada vegada són més conscients de la seva posició estratègica i de la seva influència en les polítiques públiques i el benestar dels seus ciutadans, per la qual cosa demanen més recursos financers i legals.

“S'ha de tenir present que la Constitució Espanyola del 78 concep la participació com un dret ciutadà fonamental i com un deure de les institucions públiques. No obstant això, els Governos no tenen l'obligació legal d'impulsar processos de participació a les decisions públiques. Per aquesta raó, el desenvolupament d'iniciatives participatives depèn en gran mesura de la voluntat dels equips governamentals⁶⁵”.

Malgrat tot, els diferents municipis de l'illa comencen a utilitzar les xarxes socials per contactar amb els ciutadans, alguns per mantenir-hi diàleg i alguns per proposar els pressuposts per l'any pròxim. Però de moment els nivells de presència dels municipis de Mallorca a les xarxes socials són molt baixos, 23 dels 53 municipis (43,40%) no tenen cap perfil obert a les 5 xarxes socials analitzades. La xarxa social Facebook és la que predomina damunt de la resta, un 50,94% dels municipis tenen obert un perfil a dita xarxa social. Twitter manté uns nivells de presència baixos (15,10%) per contra del que succeeix a nivell nacional.

“Un 40 % dels municipis gestionen els seus perfils personals en comptes de perfils públics, una cosa que pot generar problemes en el futur. Un perfil creat per un ajuntament tocaria ser un perfil públic on no fos necessària l'autorització per tal de poder disposar de diferents continguts. El municipi amb una major comunitat generada és el de Palma. Per altra banda, entre els 11 municipis que actualment gestionen perfils personals a Facebook es troben Algaida, Campanet, Esporles, Marratxí, Muro, Porreres, Santa Maria del camí, Selva, Ses Salines, Sineu i Valldemossa. Uns problemes que s'agregen quan la comunitat és més gran”⁶⁶.

El cas particular del municipi d'Algaida, al Pla de Mallorca, sí que s'utilitza la web 2.0 per interactuar amb els ciutadans. El seu batle, Francesc Miralles Miralles, està convençut que s'està vivint un canvi del model de societat, que depèn precisament de la capacitat d'implicació i participació que tinguin els ciutadans. Per això al novembre es va proposar participar en l'elaboració dels pressuposts municipals de 2014 als habitants del municipi.

64 Castells, M. “L'era de la informació” I. La societat Xarxa. Editorial UOC. Barcelona, 2003.

65 Borge, R; Colombo, C; Welp, Y; “Anàlisi explicatiu de la participació ciutadana electrònica i presencial en l'àmbit municipal de Catalunya”. Revista de los Estudios de Derecho y Ciencia Política de la UOC. Num. 6.

66 David Álvarez, blog de política 2.0 <http://parlamento20.es/ayuntamientos-2-0-en-mallorca-poco-2-0>, 5 de febrero,

Es van rebre 21 propostes per incloure als Pressuposts Municipals i es varen fer reunions amb votacions i participació per part dels veïnats per defensar les seves propostes. Es tracta d'un procés de foment de la participació dels ciutadans en l'elaboració dels pressuposts de l'Ajuntament destacant la difusió d'informació, als veïnats de l'origen (ingressos) i el destí (despeses) dels doblers que gestiona l'Ajuntament. Es varen incloure un total de nou projectes als pressuposts que són: arreglar diversos carrers, canviar les papereres de recollida selectiva, incrementar el nombre de papereres, adquirir més material infantil, publicar un llibre de n'Espardenyeta vinculat al projecte solidari realitzat a Ciudad Antigua. Per l'aprovació dels pressuposts municipals a Algaida primer es va establir un mecanisme d'elaboració de propostes online i presencialment, en segon lloc, es va valorar i prioritzar les propostes realitzades per la ciutadania. En tercer lloc es va transmetre aquesta proposta a l'Equip de Govern Municipal i en quart lloc es va rebre informació per part de l'Equip de Govern sobre les decisions adoptades i, per tant, les propostes acceptades i les refusades. Al llarg de l'any 2014, es rebrà informació sobre l'execució, a més de la preparació del sistema per a l'elaboració del pressupost municipal de 2015. El batle del municipi d'Algaida, Francesc Miralles, assegura:

“Les xarxes socials no han canviat la manera de fer les activitats, però sí la difusió de les activitats una vegada s'han realitzat. Utilitzo el Twitter per comunicar-me amb els ciutadans i per difondre les activitats i accions de govern municipal. Per tant, les eines web 2.0 són unes eines que faciliten la participació i la transparència en la gestió pública, sempre que hi hagi una voluntat i sensibilitat política”⁶⁷.

Un exemple de participació ciutadana a la política podria ser la creació del Consell d'Agència d'Urbanisme a l'Ajuntament de Palma. Aquest es reuneix cada setmana i és on es donen les llicències d'obres. La candidata al PSIB-PSOE per l'Ajuntament de Palma, Aina Calvo, explica en què consisteix la creació del Consell d'Agència d'Urbanisme:

“Vam decidir que tots els afectats de manera directa havien de poder estar, els promotors, constructors (aquests no podien votar), però hi havien d'estar, el Col·legi Oficial d'Arquitectes, els ecologistes, els discapacitats, que tota la gent que participa de l'entorn urbà de la ciutat participassin de les reunions. Tampoc no fa molt de tot això. És una interacció complicada i amb interessos oposats, aquesta via va ser la que va aconseguir que eliminàssim més barreres arquitectòniques de la ciutat. Era tan directa aquella interacció que va donar els seus fruits. Això millora la qualitat democràtica, va incomodar la feina de tots en un principi. De moment, però, els polítics utilitzen les xarxes socials com un altaveu. Hem de passar una fase més interactiva, jo faig poc amb la interacció.”⁶⁸.

En aquesta línia, alguns crítics manifesten que la utilització de la web 2.0 segueix sent matèria de debat, argumentant que encara que es pot contemplar la seva utilització com a forma de comunicació en un futur, pot succeir el mateix que amb la televisió i la ràdio, quant al fet que una creixent exposició a aquest tipus de mitjans no suposa la participació de gent a la política. Internet abans es podia comparar amb una àgora on tothom podia dir la seva sobre política, però pel considerable augment d'usuaris acabarà convertint-se en una cosa més semblant al Times Square, on la cultura amistosa d'un poble, es transformi en la cultura despersonalitzada d'una ciutat massa gran.

67 Entrevista Batle Algaida PSIB-PSOE, Francesc Miralles, online, (gener 2014)

68 Entrevista candidata PSIB-PSOE, Aina Calvo, seu PSIB-PSOE, 27 març de 2013.

“La informació de cap manera substitueix la reflexió. Si es pensa que amb el ciberespai, a través de les xarxes socials, hi haurà un augment en la participació de la política-electoral, seria com caure en una il·lusió, perquè Internet pot servir com a reforçament o com a base de la política, però no per substituir els processos polítics”⁶⁹.

Més enllà de Mallorca, a Granada, el poble Jun és anomenat el poble de la tele-democràcia europea. En aquesta petita localitat del sud d'Espanya s'aprofita al màxim les noves tecnologies, hi ha Internet per a tothom i per a tots. Actuacions com la celebració d'un ple de l'Ajuntament per Internet al juny de 2001, exercir el vot electrònic, avisar la policia local per sms i convocar una vaga general virtual són alguns dels casos pels quals ha apostat aquest poble, que ja ha sortit al diari New York Times⁷⁰.

Per altra banda, a la comunitat de Catalunya les iniciatives i els processos participatius estan molt estesos, encara que la seva freqüència depèn de la quantitat de la població. Quant a les variables polítiques, s'ha descobert que a major taxa d'abstenció es donen més iniciatives i, a més, els batles de partits d'esquerra i de candidatures locals i independents fan més processos participatius que per exemple CIU.

“El 96% dels municipis amb més de 50.000 habitants han fet activitats participatives en línia i presencials, el 43% dels municipis de 50.000 a 20.001, el 48% dels municipis de 20.000 a 5.001 habitants i el 40% dels municipis de 5.000 a 1.001. L'impacte de la mida de la població és fins i tot major si tenim en consideració només les iniciatives en línia: el 73% dels municipis de més de 50.000 habitants han fet activitats participatives en línia, el 24% dels municipis de 50.000 a 20.001 habitants, el 33% dels municipis de 20.000 a 5.001 habitants i el 23% dels municipis de 5.000 a 1.001”⁷¹.

Ara bé, el procés democràtic proposat genera una interna connexió entre negociacions, discursos d'auto-comprensió i discursos referents a la justícia, i posa les bases a la presumpció que sota tals condicions arribaran resultats racionals o equitatius. La raó pràctica es replega des de la noció dels drets universals de l'ésser humà a aquelles regles del discurs i formes de l'argumentació que agafen el seu contingut normatiu de la base de validesa de l'acció orientada a l'enteniment.

69 Gómez, C; Rodolfo, M; Ortiz, M; Concepción, M; L Enrique; *“Tecnologías de la comunicación y política 2.0”* Espacios Públicos [en línea], :<<http://www.redalyc.org/articulo.oa?id=67618934006>>, 2011 (Fecha de consulta: 6 d'Octubre de 2014)

70 Fajardo Clara, Cafe Babel, *“Jun, el pueblo de la teledemocràcia Europea”*, <http://www.cafebabel.es/sociedad/articulo/jun-el-pueblo-de-la-teledemocracia-europea.html> (16 de Octubre de 2008) (consulta Abril-Mayo 2013)

71 Borge, R; Colombo, C; Welp, Y; *“Anàlisi explicativa de la participació ciutadana electrònica i presencial en l'àmbit municipal de Catalunya”*. Revista de los Estudios de Derecho y Ciencia Política de la UOC. 2013.

4. Ciutadania i participació

La Societat de la Informació demana canvis a les institucions i en el com es governa, argumentant que els problemes són complexos i, conseqüentment, els límits entre els diferents sectors de la societat i nivells de govern costen de determinar. Per això és precís redefinir els marcs d'interpretació de la realitat política que estableixin una guia pel procés de transformació. Els partits tenen la responsabilitat d'entendre la gent i saber què és el que vol. El que converteix la web 2.0 no només en una eina per al posicionament d'imatge, sinó també en un mecanisme entre representants on la comunicació i la participació són els eixos de la web 2.0, i la interactivitat la seva característica principal.

“En el desenvolupament de les noves tecnologies, cap mitjà desplaça l'anterior, sinó que s'integren de tal manera que existeix un reforçament continuat, en altres paraules, la manera en què es desplaça la informació està canviant el seu sentit”⁷².

L'actual executiu del PP és un govern de Twitter que dedica gran part de la jornada laboral a comunicar-se amb la ciutadania per mitjà de microblogs. Això crea passions, però també crítiques i alabances entre detractors i defensors. Per alguns s'ha creat una generació de narcisistes que consideren qualsevol cosa digna de ser donada a conèixer al món. Per d'altres un grup de polítics preocupats per arribar als ciutadans. Els consellers es *tuiteen*, *retuiteen* i entrecreuen els seus missatges.

Miembros del Gobierno

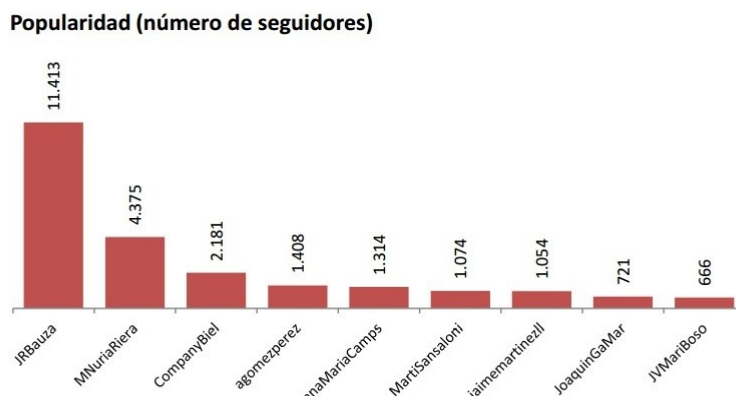

Fig. 6. Font: Instituto Balear de Estudios Sociales Avanzados, políticos i twitter 2014.

L'actual president del Govern arriba a més d'onze mil seguidors a Twitter, seguit per la diputada Nuria Riera amb més de 4.000 i el conseller de Territori i Medi Ambient, Biel Company, amb 2.181. Per altra banda la portaveu del Govern, Nuria Riera, compta amb 4.378 seguidors.

⁷²Gómez C.; Rodolfo M.; Ortiz M.; Concepción M.; Luis E “Tecnologías de la comunicación y política 2.0, Espacios Públicos 2011”, 14 (Enero-Abril) : (consulta 6 d'octubre de 2014) : <<http://www.redalyc.org/articulo.oa?id=67618934006>>

L'Observatori Balear de Mitjans i Audiències realitzat per IBES manifesta el següent:

*"La penetració de Twitter a Balears continua creixent, encara que de manera moderada. Concretament, cada dia és consultat per un 9% de la població major de 17 anys, el que equival aproximadament a més de 80.000 usuaris. El perfil majoritari és el format per homes, menors de 30 anys, d'esquerres, sentiment nacionalista i d'estatus cultural, social i educatiu alt"*⁷³.

Ara bé s'ha de tenir en compte l'esclatxa digital que hi ha entre els usuaris que no fan ús de les xarxes socials, en aquest sentit els missatges no arriben a tots els votants. A més, la comunicació entre polítics sembla que es manté molt sovint entre simpatitzants del mateix partit.

Aquesta situació l'explica Sampedro, basant-se en l'anàlisi de la campanya electoral a l'any 2011 a nivell espanyol, veu com les eines digitals partidàries primen la transmissió i no l'elaboració col·laborativa d'informació electoral.

*"Proposen una implicació passiva dels internautes, concebuts com a mers receptors i redifusors de missatges elaborats per les burocràcies electorals. Traslladen convocatòries i agendes de campanya ja tancades a seguidors i mitjans convencionals. Apliquen, per tant, un model comunicatiu que encara s'entén com a publicitari, jeràrquic i unidireccional. De pas, però molt més greu, no només menysvaloraren sinó que desvirtuaren les possibilitats que ofereix la xarxa. Les seves promeses d'interactivitat no són tals i varen instrumentalitzar el ciberactivisme, inclòs aquell que els resulta més fidel: els cibervoluntaris organitzats pels dos primers partits (PSOE-PP)"*⁷⁴.

A dia d'avui pocs polítics consideren Internet com una força a tenir en compte, ho perceben com poc més que un auditori, la majoria consideren que encara és veuen les xarxes socials com un taulell d'anuncis i no es tenen en compte de manera suficient les possibilitats per interactuar (Castells, 2009). Un tema clau pot ésser l'ús que els polítics de Balears fan de les xarxes socials i si aquestes han canviat la manera de fer algunes polítiques. En el Govern hi ha una iniciativa a la web de CAIB que es titula "Balears opina", aquí una vegada al mes es demana als ciutadans alguna pregunta relacionada amb l'Administració, els agents socials i econòmics de les Illes. L'objectiu és fer de la participació ciutadana una peça fonamental del sistema democràtic. Per impulsar una ciutadania participativa, el Govern de les Illes Balears va posar en marxa aquest servei on a més es pot participar en l'elaboració de normes. Es mostren diferents avantprojectes de lleis i s'exposen al públic. Els polítics de Balears són actius al Twitter i al Facebook, el president del Govern de les Balears, José Ramón Bauzá, utilitza el Twitter de manera constant per explicar els actes on participa. Al principi del treball a l'abril passat tenia 8.972 seguidors en aquesta xarxa social, al gener de 2014 arriba als 11.511 seguidors. Al Facebook té 4.716 amics, però no és tan actiu en comparació al Twitter. Té preguntes de ciutadans o atacs al mateix Facebook i no estan resposts.

Pel president José Ramón Bauzá la interacció ha d'existir i si no existeix s'ha de propiciar i

73 Estudi IBES, Polítics i twitter 2014, <http://www.ibesinvestigacion.com/wp-content/uploads/2014/01/112.-Pol%C3%ADticos-y-twitter-ene14.pdf> (consulta 21 gener, 2014)

74 Sampedro Víctor, "Cibercampaña, Cauces y diques para la participación. Las Elecciones Generales de 2008 y su proyección tecnopolítica", Editorial Complutense, 2011.

ara més que mai. S'ha d'escoltar les persones, estar el més a prop possible d'elles, enviar-los un missatge d'alè i fer-los sentir que són escoltades. Remarca que pocs polítics consideren Internet com una força a tenir en compte, ho perceben com poc més que un auditori.

Bauzá remarca que no és el seu cas, però creu que és important en la seva mesura, ja que no és l'única eina, ni l'única plataforma⁷⁵.

“Demogràficament els que anomenam internautes electorals intensifiquen el patró masculí, més nivell educatiu i joventut, que ja és majoritari entre els usuaris d'Internet. Destaca que els qui varen acudir a les webs socials varen mantenir també un nivell d'activitat considerable respecte a les web de les candidatures. Els cibernetes partidaris també visiten les web socials, s'ha de parlar d'una militància plural i simultània, pròpia de l'activisme digital i del jove electorat que ho pràctica.”⁷⁶”

La secretària general del PSIB-PSOE, Francina Armengol, té 1.580 seguidors a Twitter, signa els Twitters que envia ella mateixa. A Facebook és molt més activa, disposa de perfil públic on té 5.427 likes. El Twitter oficial del partit PSIB-PSOE té 1.781 seguidors i el gestionen els seus caps de premsa, que difonen la informació de les rodes de premsa a través de les xarxes socials. També gestionen el Facebook, que no té una pàgina pública sinó un perfil privat d'amistat amb més de 2.781. El que suposa un problema en el cas que augmentin el nombre d'amics, perquè després no ho podran gestionar. A més des del mateix partit també tenen els diferents perfils a pobles. Francina Armengol, PSIB-PSOE explica:

“A Internet hi ha manca d'oportunitats per aprofundir. A més també hi ha la temptació que als polítics se'ls fica bastanta gent que parla malament de manera gratuïta a la xarxa amb la intenció de crear mala imatge. A vegades són gent amb perfils desconeguts. A mi m'agrada distingir entre un ciutadà que realment vol interactuar amb mi o si realment només és per molestar. Però jo crec que són eines molt útils, però a mi m'agrada molt més parlar amb el tu a tu. Per tant les xarxes socials són molt importants per poder interactuar amb la ciutadania”⁷⁷.

Per altra banda, Biel Barceló, secretari general del PSM-Entesa, té 4.369 seguidors a Twitter, on és molt actiu. A més, a la seva pàgina de Facebook privada té 5.190 amics, difon tot tipus d'informació referent als actes que participa. Biel Barceló explica que molt sovint la interacció queda limitada per por a l'ús que pugui fer d'aquesta informació l'adversari polític.

“Hi ha una tendència o un perill d'utilitzar-lo només com altaveu de les teves propostes, que també crec jo que s'ha d'utilitzar. Moltes vegades les propostes que fem els grups polítics no arriben a la gent i està bé que la gent s'assabenti d'aquestes novetats. Si no hi ha també la part d'interacció no té sentit, tu estàs a les xarxes socials per contestar, per donar la cara. Si simplement et limites a amollar missatges i t'aïlles, realment és una mica penós. Jo procur interactuar i contestar. Hi ha a vegades algun adversari polític, de dretes, del PP, que el que va és a matxacar i per tant no té sentit quan entrem en discussions. Jo per exemple puc entrar en discussió amb

75 Entrevista Candidat PP a Balears, José Ramón Bauzá, (online), 24 de maig de 2014.

76 Sampedro Víctor, “Cibercampaña, Cauces y diques para la participación. Las Elecciones Generales de 2008 y su proyección tecnopolítica”, Editorial Complutense, 2011.

77 Entrevista candidata PSIB-PSOE, Francina Armengol, Seu Socialista, 18 d'abril de 2013.

persones que poden ser crítiques, i la discussió pot ser fructífera. Si simplement és un comentari per destruir, jo no hi entro”⁷⁸.

Fig.7 (quadre comparatiu dels diferents polítics entrevistats, creació pròpia)

	PP José Ramón Bauzá	PSIB-PSOE Francina Armengol	PSM-Entesa Biel Barceló
DEMOCRÀCIA Les xarxes socials han influït en algun canvi en les seves polítiques.	-Vàrem fer un acte mediambiental de neteja de platges a Menorca. -Ha influït en accions solidaries	-Moblitzar la gent per nins amb malalties estranyes. -Proposta a nivell hotels Magaluf que estaven tancats -Propostes escolars	-Lluita pel tema de les pensions dels jubilats. - Involucració amb temes mediambientals
BLOGS	-“El tenia però per falta de temps l'he apartat”	- “Blog no en tenc”	- “Al 2005 tenia blog vaig fer un diari de campanya, però el vaig deixar per falta de temps”
TWITTER	- A l'abril 2013 tenia 8.973 seguidors -Al gener 2014 augmentà fins als 11.511 seguidors	-A l'abril de 2013 tenia 1.580 seguidors -Al gener de 2014 augmentà fins als 2.258 seguidors	-A l'abril de 2013 tenia 4.369 seguidors -Al gener de 2014 augmentà fins a 5.517
FACEBOOK	-4.963 amics	-5.998 amics	-5.461 m'agrades
INTERACCIÓ	-“És impossible contestar tothom” - “S'ha d'evitar la bretxa digital”	- “Són eines molt útils, però jo distingeixo entre un ciutadà i aquell que vol fer mal” - “Comença una nova època”	-“És fonamental la interacció” - “Les xarxes socials són més barates i és més fàcil arribar”

78 Entrevista candidat PSM-Entesa, Biel Barceló, Seu PSM, 27 de març de 2013.

4.1 La democràcia deliberativa

Una de les preguntes claus que planteja el treball és saber l'opinió dels diferents polítics sobre l'estat actual de la democràcia. Les veus disconformes constants dels diferents ciutadans i constants manifestacions per la llei hipotecària, reduccions dels salaris dels funcionaris, diferents reformes legislatives, corrupció passen factura a l'estat de la democràcia.

Ara bé, l'actual president de Balears, José Ramón Bauzá, no creu que la democràcia passi per un mal moment. Ell confia en la democràcia i en els ciutadans d'aquest país. A més remarca que creu en la capacitat de lluita, en el treball diari, en la constància i amb això està segur que sortirem endavant. En aquests sentit, els partits d'esquerra de Balears posen més en qüestió l'estat actual de la democràcia. D'aquesta manera, Biel Barceló de PSM-Entesa manifesta:

*"S'està qüestionant molt el sistema democràtic, tenim els mateixos vicis que fa 20 anys, però ara mateix la gent és més conscient. Uns vicis que nosaltres hem denunciat sempre. El problema de la manca de representativitat, el problema d'una llei electoral que no té en compte les minories i afavoreix molt els grans partits en perjudici d'aquells que tenen menys representació. Barceló remarca que a Suïssa i a Itàlia tenen un element de participació que nosaltres aquí ni tenim"*⁷⁹.

En aquest sentit, la Secretària General del PSIB-PSOE, Francina Armengol considera que passam per un mal moment on la gent busca solucions als problemes que són molt globals i molt transversals. Tot i així, les solucions no estan sortint i això, assegura, genera desconfiança en general. Armengol remarca:

*"Alhora jo crec que hi ha un comportament de la ciutadania que és més lloable que mai, crec que començam una època apassionant de refer moltes coses des del punt de vista institucional, de com ens volem comunicar, de com ens volem governar i tot el moviment de plataformes socials"*⁸⁰.

Moltes vegades la principal crítica dels ciutadans passa per no poder dir la seva cada vegada que s'aproven diferents lleis i normatives. L'opinió dels ciutadans només es demana cada quatre anys, d'aquesta manera s'obre la pregunta de plantejar llistes obertes als diferents polítics. Per poder optar a una democràcia on els ciutadans tinguin l'opció de votar els candidats que es presenten a llistes seria necessari plantejar el sistema de llistes obertes. Per tant, seria crear llistes obertes on el ciutadà pugui escollir o proposar els diferents candidats que ha de votar, una situació que al Senat ja es fa, però que pareix que no serveix de molt, tal com ens explica la secretària general del PSIB-PSOE, Francina Armengol.

Dels partits entrevistats, el PSM-Entesa i PSOE es mostren més oberts a llistes obertes que el PP, tot i que amb matisos d'estudiar-ho bé com es fa. Tot i així quant el PSOE ha estat al poder no ha fet cap Reforma de la Llei Electoral, Armengol ho justifica dient que la mateixa Constitució estreny bastant en aquest sentit.

El secretari general del PSM-Entesa, Biel Barceló, es mostra partidari de les llistes obertes i remarca que pot haver-hi gent de diferents partits que li agradin i s'han de poder mesclar. Proposa un sistema més anglosaxó amb el sentit que tu respons davant l'electorat de la teva circumscripció i no davant el partit.

79 Entrevista candidat PSM-Entesa, Biel Barceló, seu PSM-Entesa, 27 de març de 2013.

80 Entrevista candidata PSIB-PSOE Parlament Illes Balears, seu PSIB-PSOE, Francina Armengol, 18 abril 2013.

El que serien els diputats territorials i s'hauria de canviar molt el sistema, que té pros i contres. Considera que és interessant i al mateix temps és participatiu⁸¹.

El president del Govern Balear, José Ramón Bauzá, tanca la qüestió de les llistes obertes dient que ha de governar el partit més votat. Tot i així es mostra obert a parlar de la Llei Electoral. Bauzá afirma que sobre la forma de la Llei Electoral espanyola se'n pot parlar molt, però no és un problema de lleis, sinó de persones. No són les lleis les que fan canviar l'opinió de la gent, les lleis regulen i és cert que la Llei Electoral podria millorar-se.

Jaume Font, del PI, partit de centre-dreta de nova creació és partidari de les llistes obertes, però per fer-les considera que s'ha de fer una reforma per tal de poder facilitar als ciutadans que puguin votar a qui volen⁸².

Per la seva banda, la secretària general del PSIB-PSOE, Francina Armengol, considera que la fórmula de les llistes obertes és una bona manera, però s'ha d'estudiar com ho feim. Perquè per exemple hi ha el cas del Senat que són llistes obertes, però la creu sempre es marca als primers que posa el partit polític. Un dels temes que planteja Francina Armengol és aconseguir més vinculació entre el candidat i el votant, fins i tot amb el sistema de segones voltes. Ella ha estat presidenta del Consell de Mallorca durant la legislatura 2007-2011 gràcies al pacte de govern PSIB-PSOE, Bloc (PSM-Entesa) i UM (partit desaparegut pels casos de corrupció) i remarca la necessitat de fer pactes posts-electoral. En aquest sentit afirma:

“En aquests moments com a partit socialista estem explicant una reforma de la Constitució en tres punts: Drets fonamentals, tema territorial, estat federal i reformes democràtiques, sistema electoral”⁸³.

El concepte d'una política deliberativa només agafa una referència empírica quan es tenen en compte la pluralitat de les formes de comunicació a les que es configura una voluntat comuna, això és, no només mitjançant l'autocomprensió ètica, sinó també per mitjà d'acords d'interessos i compromisos, mitjançant l'elecció racional de mitjans en relació a una finalitat, les fonamentacions morals i la comprovació d'allò coherent des del punt de vista jurídic. Habermas planteja la democràcia sota el consens mínim normatiu- no pel de la majoria- provenint del poder comunicatiu de l'opinió pública, amb la qual cosa es posa en dubte el tractament de la democràcia liberal. Les característiques dels grups petits aconseguixen a tot el cos social en la democràcia deliberativa on és necessari saber i conèixer, en cas contrari es perd el sentit de la comunitat. Habermas planteja fer un seguiment de l'opinió pública. A la democràcia deliberativa aconseguix esclarir el paper de l'opinió pública com a conductora d'un consens mínim per a presentar-se com a poder comunicatiu i reaccionar enfront dels diferents problemes socials.

“Hem d'abandonar les premisses relatives a la filosofia del subjecte, a filosofia de la consciència, amb què operà el dret natural racional. Des del punt de vista de la teoria del discurs el problema de l'enteniment entre parts la voluntat de la qual i interessos entren en conflicte, es desplaça al nivell dels procediments institucionalitzats i pressuposts comunicatius de les argumentacions i negociacions, que han de realitzar-se realment”⁸⁴”

81 Entrevista candidat PSM-Entesa, Biel Barceló, Seu PSM-Entesa, 27 de març de 2013.

82 Entrevista candidat PI, Jaume Font, (online) 13 de juny de 2013.

83 Entrevista candidata PSIB-PSOE Parlament Illes Balears, Seu PSIB-PSOE, Francina Armengol, 18 abril 2013.

84 Habermas, J. “Tres modelos de democracia. Sobre el concepto de una política deliberativa”. Polis. Revista de la Universidad Bolivariana. n°10. Universidad Bolivariana. Santiago de Chile. 2005

A la democràcia deliberativa les decisions, per justificar-se, han de ser raonades. I és que la deliberació suposa un intercanvi de raons i arguments per acabar construint espais de cooperació. També proposen que les raons han de ser comprensibles i accessibles als ciutadans. Per tant la deliberació ha de ser pública, en el sentit que s'ha de produir en un espai públic i ha de ser comprensible per la ciutadania. A més, les decisions que es deriven d'un procés deliberatiu han de ser vinculants, encara que només durant un cert període de temps. La deliberació no és una xerrada informal, sinó un procés que ha de generar decisions concretes. Al mateix temps, aquestes decisions són sempre revisables en una deliberació posterior. El procés deliberatiu és sempre dinàmic i el debat ha de tancar-se per generar conclusions concretes, encara que pot obrir-se en un altre moment per a la seva revisió.

“Aquesta permanent provisionalitat es justifica tant pel fet que les decisions són sempre imperfectes com per la necessitat de renovar de forma continuada els acords polítics. Finalment, la deliberació es regeix pel principi de l'economia moral del desacord. Es tracta, durant el procés d'intercanvi de raons, de maximitzar el respecte mutu i de minimitzar les diferències. El desacord s'accepta, encara que es prioritza la voluntat de treballar junts i buscar espais d'acord i cooperació”⁸⁵.

4.2 Els ciutadans i les reformes als pressuposts o d'altres reformes

A la legislatura 2007-2011 el Partit Socialista governava amb pacte de govern al Consell de Mallorca i van fer l'experiència de fer un pressupost participatiu que va tenir poca incidència. Varen intentar a través de la pàgina web rebre una sèrie de propostes. La gent s'apuntava, però poc, de totes maneres hi havia pocs doblers per repartir a nivell de pressuposts, no era la totalitat del pressupost. La iniciativa que es donà a conèixer a través de les xarxes socials i dels mitjans de comunicació tradicionals va deixar una franja de ciutadania que no arribà conèixer les diferents iniciatives, el que s'anomena escletxa digital. Amb els pressuposts participatius de moment queden molts dubtes sobre quina és la millor manera de fer-los, perquè si convoques diferents agents socials o ciutadans, cadascú mirarà pels seus propis interessos. S'haurien d'establir normes en la mateixa elaboració que assegurin que els diferents participants miraran pel bé comú. Per altra banda, establir quants de metres d'un mateix carrer, d'una casa, podran votar. Perquè quin sentit té fer uns pressuposts participatius on s'hagi votat per arreglar un carrer, però només hagin votat els veïnats d'aquell mateix carrer. Per altra banda, els ciutadans que no han conegut la iniciativa perquè no són usuaris de les xarxes socials queden exclosos d'aquest tipus d'iniciatives i pot arribar a generar cert malestar. La secretària general del PSIB-PSOE, Francina Armengol remarca:

“A vegades una bona idea no té uns bons fruits o els fruits que s'esperava. En els pressuposts participatius varen participar associacions a diferents iniciatives i cadascú va escombrar cap a casa seva. No vàrem poder fer el pas definitiu a la resta de ciutadans, perquè participi el ciutadà individual. Jo crec que és molt interessant i crec que a un poble és més fàcil que participin. Perquè pots explicar millor les fórmules. Pots explicar quina fórmula.

85 Brugué, Q. 2011. *Recuperar la política desde la deliberación*. Revista Internacional de Organizaciones, nº 7, diciembre 2011, 157–174. <http://www.revista-rio.org>. (Consulta: 21 de enero de 2014).

*Nosaltres ho vàrem fer via xarxa i hi ha molta gent que en queda fora*⁸⁶.

El president de les Balears, José Ramón Bauzá, manifesta que per incrementar la participació dels ciutadans es pot fer ús de les diferents ponències que es duen a terme al Parlament Balear: transport aeri, càncer, malalties mentals. Són ponències proposades a petició dels propis col·lectius. Bauzá remarca que tal vegada no han sabut donar a conèixer prou aquest canal. Existeixen eines per això, com per exemple les ponències que s'estan duent a terme al Parlament Balear: transport aeri, càncer, malalties mentals. Són ponències que han proposat els propis col·lectius. Tal vegada l'error és que aquest procediment no l'hem sabut donar a conèixer el suficient. Segons apunta Sampedro, els internautes més actius tendeixen cap als partits de dreta o centre i mostren certa preferència cap al PP.

“A mesura que fixam la nostra atenció, detectam també l'existència de barreres estructurals lligades a l'accés i a l'alfabetització digital. Tres de cada quatre cibernetures socials, partidaris o deliberants a blogs, fòrums i xats) eren homes menors de 35 anys. La meitat havia anat a la universitat i tenia un nivell de renda mig-alt. Les major diferències sorgeixen al pla ideològic. Els internautes més intensius mostren una lleugera tendència a la autoubicació a la dreta, que es fa més clara en el recompte al vot. Remarca que els usuaris de blogs i de web partidàries es varen inclinar amb preferència cap al PP. Una cosa que es correspon amb l'alt nivell d'activitat del públic i de xarxes de links. (...) Només un de cada tres va votar el PSOE. La proporció del PP arriba a un de cada dos, molt semblant a la dels internautes que varen fer totes les activitats més proactives: intercanviar correus electrònics, enviar-los als partits/candidats, participar en fòrums d'afiliats...” (Sampedro 2011)

Una de les qüestions que poden ser bàsiques a l'hora de demostrar la importància de la participació ciutadana en temes claus pot ser si els polítics estarien d'acord amb la participació dels ciutadans en la modificació de les lleis com la de la importació de residus o en d'altres formes de participació. D'aquesta manera, el Partit Popular remarca que qualsevol decisió es fa pensant en la gestió pública i en el bé general dels ciutadans. Per altra banda, el Partit Socialista es mostra més obert i el PSM-Entesa remarca que va ser idea seva la creació de Llei del Bon Govern que permet més participació ciutadana. Bauzá així s'explica:

“En referència al PP, que governa a la majoria de les institucions de les Illes, mai es fa res per capritx. Li puc assegurar que cada decisió es fa pensant en l'interès general, que és el que ha de basar la gestió pública. Partint d'aquesta base, per suposat hem d'escoltar els ciutadans, però òbviament els ciutadans han de saber per què i per què no es prenen certes decisions, no se'ls pot fer arribar només una part de la informació, ja que llavors no se'ls estarà dient la veritat. L'aval dels tècnics experts en cada tema concret, és la base per prendre certes decisions amb totes les garanties possibles”⁸⁷.

Al govern actual no es compleixen tots els punts necessaris per arribar a la democràcia deliberativa, ja que l'actual president afirma que hi ha un equip d'experts tècnics que avalua cada tema en concret. A la democràcia deliberativa cada ciutadà pot intervenir en cada pas de la consulta i de la tramitació de la normativa. Actualment al Parlament Balear existeix la Llei del Bon Govern que permet participar als ciutadans en la proposició de lleis.

86 Entrevista candidata PSIB-PSOE Parlament Illes Balears, Francina Armengol, seu PSIB-PSOE, 18 abril 2013.

87 Entrevista candidat PP a Balears, José Ramón Bauzá, (online) 24 de maig de 2013.

Biel Barceló de PSM-Entesa es motra crític en la manera com l'actual executiu utilitza la Llei del Bon Govern i diu:

“El Govern actual vol llevar aquesta possibilitat. Ara en aquest moment a la Llei del Turisme el ciutadà ha pogut presentar les seves al·legacions, però llavors si el Govern no ho té en compte per res, no serveix de res. Els pressuposts participatius en segons quins ajuntaments estan participant molt bé, hi ha ajuntaments que ho fan i és molt interessant. Crec que és un sistema que es podria estendre a llocs més amplis, a una comunitat autònoma, si als municipis funciona, per què no en d'altres àmbits?. Crec que és bo que això hi sigui, llavors el grau de participació dels ciutadans encara és poc. Pens que precisament avui la participació és més necessària que mai per fer front precisament per això, perquè no se produeixi la involució democràtica i perquè no es dediquin a política aquells que no hi creuen i que ens plantegin alternatives tecnòcrates que jo els veig molt perilloses. Perquè la tecnocràcia te pot servir per justificar qualsevol cosa”⁸⁸.

L'avanç de la democràcia participativa ha de veure's com una manera de complement i no d'oposició a la democràcia representativa. La tendència a la descentralització i la transferència de competències dels governs nacionals cap als governs locals també afavoreix la participació, perquè acosta les decisions cada vegada més als seus destinataris. En efecte, els governs tendeixen actualment a delegar competències en el governs locals, i aquests, a la seva vegada, tenen un contacte més proper amb els ciutadans. Dins aquesta tendència que obre el joc a la participació, apareix el pressupost participatiu amb el fi que les decisions del governs siguin avalades, convalidades i legitimades pels ciutadans, al mateix temps exerceixen un control de gestió major sobre les polítiques públiques. Això fa més transparent els actes de govern i disminueix les situacions de corrupció.

Una de les altres qüestions que es planteja és si els partits d'esquerra tenen més poder que els partits de dreta per mobilitzar la gent. Mentre que el President del Govern, José Ramón Bauzá, pel PP reconeix que els partits d'esquerres i els de dretes són diferents, i no és qüestió de mobilitzar-los, sinó que els partits d'esquerres es mobilitzen al carrer, els de partits de centre i dretes afirmen que no ho fan al carrer. El secretari general del PSM-Entesa, Biel Barceló, recorda que durant la primera legislatura del Pacte de Progrés molta gent de partits de dretes es va manifestar en contra dels parcs naturals. La campanya va tenir un èxit molt important. Barceló explica:

“Es va fer una campanya de boca a boca, dient als ciutadans, no podreu tenir les cases, no podreu tenir llum, etc... us expropiaran les cases. Ara bé, dins les xarxes socials hi ha molta gent activa, això és vera, però també crec que és un factor que juga en contra. Perquè l'esperit de la gent d'esquerres és més crític”⁸⁹.

Els partits d'esquerra són més crítics, és una afirmació que també subscriu Armengol, que afegeix “que no es conforma amb la societat on viu, sinó que la vol canviar. Això és l'esperit dels partits d'esquerres. Clar, els partits de dreta són tot el contrari. Representa les elits que comanden. És més fàcil que les persones d'esquerres siguin més actives”.

88 Entrevista candidat PSM-Entesa, Biel Barceló, seu PSM, 27 de març de 2013.

89 Entrevista candidat PSM-Entesa, Biel Barceló, seu PSM, 27 de març de 2013.

La política 2.0 no implica necessàriament política deliberativa 2.0 i per tant que augmenti la democràcia. Tal vegada no tots els votants són usuaris de les mateixes xarxes socials. En aquest sentit, alguns autors fa la impressió que cerquen a Internet una solució tecnològica que posi les solucions pel “mal estat de la democràcia”. Així, Internet no pot ésser en si mateixa la solució si no es reforcen els diferents canals de participació, el missatge en els mitjans de comunicació, etc. Poden sorgir plataformes que plantegin resoldre alguns problemes puntuals a través de la consulta ciutadana, iniciatives que fomentin més la participació, però en cap cas substituirà els mecanismes ja existents de la democràcia participativa. Ara bé, pot convertir-se en un canal més, al mateix nivell que els mitjans de comunicació, però tenint com a nexa comú comunitats virtuals de ciutadans. A més, un dels papers fonamentals és la interacció amb els ciutadans. Una de les limitacions que pareix tenir a l'hora d'un candidat explicar el seu missatge és l'ús que en pot fer l'adversari polític.

Pareix que s'han orquestrat una sèrie de propostes per incrementar la participació dels diferents ciutadans, a nivell de l'Ajuntament de Palma com hem vist, el Consell de l'Agència d'Urbanisme, a més de diferents participacions per modificar els pressuposts a diferents pobles, la Llei del Bon Govern, Ponències per part del PP al Parlament dins la legislatura 2011-2015. Prèviament ja hi havia a la legislatura 2007 una iniciativa per modificar el pressupost del Consell. A més també de la iniciativa “Balears opina” a la web de la Caib, on es demana als ciutadans alguna pregunta relacionada amb l'Administració, els agents socials i econòmics de les Illes i es mostren diferents avantprojectes de lleis, que s'exposen al públic.

El problema està en el fet que no es transmeten de la manera més adequada a la població aquestes iniciatives i no se'n fa una propaganda suficient en la majoria dels casos. Pot ser que les eines hi siguin, però i si no es transmeten bé pot contribuir a augmentar l'esclatxa digital. A nivell municipal és molt més fàcil oferir als ciutadans polítiques participatives com hem vist en el cas del poble de Jun, a Granada i del poble d'Algaida, a Mallorca. Ara bé, el crit massiu de la gent al carrer com en el cas de manifestacions a Sa Ràpita o la vaga de professors al TIL posen de manifest que és molt difícil, que a través de les xarxes socials, es modifiqui l'acció política del govern.

5. Conclusions

Les xarxes socials i la web 2.0 resulta una eina per acostar-se cada dia més als polítics, però al mateix temps també per ser altaveus de les diferents polítiques aplicades. L'ús de les xarxes socials pot arribar a canviar lleis a través de change.org, provoca debats a les xarxes, canvia les rutines periodístiques als mitjans de comunicació i pot provocar crisis de comunicació. Un dels canvis més evidents en la interacció política és que els ciutadans cada vegada tenen més veu per queixar-se, unir-se i crear comunitats virtuals entorn als seus interessos. Però no és fàcil que les xarxes activistes i els nous ciutadans 2.0 superin les seves limitacions i problemes. Són molt dèbils per separat, però quan uneixen forces com en el cas del 15-M arriben a ser un fort contrapoder. El pas d'aquestes protestes a les propostes serà clau. Com es formulin les demandes i com siguin gestionades marcaran el nostre futur immediat. No debades segons l'enquesta del CIS a les eleccions autonòmiques del 2011 posava de manifest que només un 3,3% de la població realment utilitzava les xarxes socials per comunicar-se amb els polítics.

Al llarg del treball ens plantejam si és possible recuperar la política des de la deliberació. La democràcia deliberativa no només agafa una referència empírica quan es tenen en compte la pluralitat de les formes de la comunicació a les quals es configura una voluntat comuna, això és, no només mitjançant l'autocomprensió ètica, sinó per mitjà d'acords d'interessos. A més les decisions han de ser raonables.

El treball demostra que la política 2.0 no implica necessàriament política deliberativa 2.0 i per tant que augmenti la democràcia. No debades tot això conflueix en uns interessos per part de la ciutadania on demanen més democràcia, una demanda que és imparable segons expliquen els mateixos polítics. Els ciutadans tenen més informació i més eines i cada vegada s'allunyen més de la política institucional. Segurament com planteja José Luis Martí, hi haurà turbulències a curt termini, però el camí és inevitable. Algunes institucions es convertiran en insuficients si la política no es mou al mateix ritme que la societat. A l'estudi es veu com els polítics actuals estan disposats a obrir nous canals de participació. Una possibilitat seria plantejar-se d'elaborar programes electorals en base a la interacció a la xarxa, a través per exemple d'un debat digital totalment obert. En aquest sentit, el treball repassa diferents iniciatives de les Balears com la Llei del Bon Govern. Inclús també coincideixen en què podria millorar-se la Llei electoral.

Els partits polítics s'han d'adequar als nous canals de comunicació més immediats on la interacció amb els ciutadans és més evident. A la campanya del 2011 un 60% de les persones enquestades segons el CIS tenien perfil a Facebook i un 15% perfil a Twitter. Hi havia un 31 % de gent sense cap perfil a les xarxes socials. Els polítics tenen en compte aquesta escaleta digital, fins i tot el Partit Popular manifesta que les xarxes són un canal més i no es poden oblidar dels usuaris que no en fan ús. I és que per altra banda la gent que rep informació política a través de les xarxes socials encara és poca, del 70% de gent que hi té accés només un 18% rep informació política. Ara bé qualsevol anàlisi que es faci ara mateix pot deixar desfasades les enquestes del CIS del 2011⁹⁰. De fet, al treball es consulten d'altres dades que rompen la tendència de pensar que les xarxes socials són una cosa només d'un públic juvenil. El treball aprofundeix en com en molts casos la web 2.0 ofereix a l'usuari des del saló de casa poder ser un oponent a les polítiques que es fan. En alguns casos els seus missatges arriben al Parlament, és el cas de propostes per les pensions del jubilat d'Ibsalut, que va dur al Parlament el PSM-Entesa, a més de propostes al Consell de Mallorca per part dels Socialistes.

90 Enquesta CIS datos campaña electoral, http://datos.cis.es/pdf/Es2874mar_A.pdf, 2011.

Les converses *online*, tal com demostra el treball, ofereixen als polítics l'oportunitat per saber si s'equivoquen a l'hora de fer una llei; així ho manifesta Bauzá, que explica que a vegades, les converses poden ajudar a saber si s'està equivocant o no. Els polítics estan disposats a obrir la participació dels ciutadans. Però els partits de dretes amb més matisos que els partits d'esquerres. Al Treball Final de Màster es demostra que la mateixa intervenció dels ciutadans ha arribat a crear propostes al Parlament en el cas de la proposta del PSM per les pensions dels jubilats i ha provocat la dimissió d'algun polític. Per analitzar aquests punts era fonamental ampliar el marc teòric i utilitzar l'entrevista en profunditat amb totes les potencialitats i limitacions d'aquest mètode.

Es manifesten dues posicions, un discurs més conservador per recolzar l'actual democràcia representativa, i una altra més progressista que apuntava cap a la democràcia participativa. Alguns votants de partits d'esquerra anomenen com les TIC poden ser una eina complementària del model democràtic present. Els conservadors, encara que no anomenen clarament un canvi de model democràtic, comenten la possibilitat d'influir en el govern i utilitzar recursos públics de manera més senzilla. També insistien que la xarxa permet conèixer millor els programes polítics o candidats de segon nivell i debaten si les TIC podrien utilitzar-se per elaborar propostes i programes electorals.

Mentre que el Partit Popular de Balears considera que la democràcia passa per un bon estat, els partits d'esquerres ho posen qüestió. Fins i tot parlen d'uns problemes que sempre s'han denunciat en el sistema democràtic i que poden contribuir a tenir més corrupció i menys transparència. Per la seva banda el partit de nova incorporació, el PI, veu en aquests moments de crisi per la democràcia una oportunitat per al seu partit. Les eines digitals primer de moment la transmissió i no l'elaboració col·laborativa d'informació electoral. Els cibernetes són vistos com a mers receptors. A més sovint la interacció que fan els polítics amb els ciutadans queda reduïda en molts de casos per l'ús polític que poden fer-ne els contrincants. Una vegada al poder els governants pareix que s'allunyen de les xarxes socials.

D'altra banda, diferents propostes per incrementar la participació dels ciutadans, a l'Ajuntament de Palma com en el cas del Consell amb l'Agència d'urbanisme, a més de diferents participacions per modificar els pressuposts a diferents pobles, com el cas concret d'Algaida, han tingut un èxit que encara s'ha d'analitzar, ja que sovint cada associació, cada gremi mira pels seus propis interessos. En aquest sentit als pobles pot succeir el mateix a nivell de ciutadans. Per tant, encara està per veure com fer polítiques que incrementin la participació ciutadana mirant pel bé comú i amb totes les garanties. Al Parlament es compta amb la Llei del Bon Govern, ponències per part del PP dins la legislatura 2011-2015, la iniciativa "Balears opina" a la web de la Caib on es demana als ciutadans alguna pregunta relacionada amb l'Administració, els agents socials i econòmics de les Illes i es mostren diferents avantprojectes de lleis, que es posen a exposició pública. Però sovint no se'ls dona suficient difusió. En els temes que preocupen la ciutadania com poden ser la manifestació per l'hotel a Sa Ràpita o el TIL, que va treure al carrer més de 100.000 persones, els governants no donen respostes a les xarxes socials als ciutadans perquè consideren que hi van enganats per l'oposició. La majoria absoluta en el cas del Partit Popular dona la tranquil·litat per afirmar que el partit ja mira pel bé comú dels ciutadans quan són escollits a les eleccions.

Al llarg del treball s'exposa a través de diversos autors la dificultat d'arribar a un democràcia deliberativa. El descrèdit generalitzat de la política i el distanciament que hi ha entre els ciutadans i governant està devaluant el model tradicional de democràcia representativa. Al treball es veu com les limitacions per dur endavant una democràcia participativa augmenten a mesura que s'amplia el camp de decisió i la complexitat de l'assumpte a decidir. Ja que els ciutadans necessiten l'existència d'un espai públic per poder actuar lliurement i intercanviar els seus punts de vista sense veure's coaccionats. A mesura l'espai que tocava ocupar la comunicació ho ocupa la propaganda.

Però inclús sense arribar a l'extrem, el silenci, la desinformació o la confiança cega en la legitimitat que donen les urnes poden arribar a convertir una decisió legal en un acte no raonat o autoritari.

El treball posa de manifest com els representants polítics d'esquerreres consideren que ells es mobilitzen més que les dretes, però tal com apunta Sampedro, els interenantes més actius corresponen a les dretes. Per altra banda, els populars manifesten que les dretes es manifesten però no al carrer. Una expressió que amaga que la mobilització dels partits dretes és molt més gran en el moment de les eleccions a les urnes.

En aquest sentit, la portaveu del PSIB- PSOE a Balears, Francina Armengol manifesta com és un error el vot cada quatre anys i es mostren oberts a oferir més participació als ciutadans. Quan ella era presidenta del Consell, la legislatura del 2007, va haver-hi un projecte per fer participar la gent per modificar el pressupost del Consell.

En un entorn on pareix que canvien els factors en joc per entrar a la societat a la xarxa resulta clau la interacció que pot haver-hi entre els polítics i ciutadans a la web 2.0. El PP manifesta que si només s'actua a la web 2.0 pot accentuar l'escletxa digital entre la gent que usa les noves tecnologies i la gent que no.

El treball posa èmfasi en la necessitat d'ampliar o no els mandats dels polítics de quatre anys a més anys. En aquest sentit l'estudi posa de manifest com els partits tenen la voluntat de fer llistes obertes, tret del Partit Popular, que manifesta que és una possibilitat que encara s'ha d'estudiar. Ara bé, és curiós veure com en cada ocasió que cada partit ha governat no han intentat crear llistes obertes, aquesta possibilitat només existeix en el cas del Senat. El PSOE-PSIB es refugia dient que la Constitució Espanyola fa difícil que es puguin fer canvis d'aquest tipus. Mentre que els partits petits com el PI o el PSM es mostren a favor de les llistes obertes, ja que consideren que poden acostar-se més al poble.

El ciberespai es percep com a real, però el carrer ho és més. A vegades no està clar si les eines pròpies de la web 2.0 o les xarxes socials són utilitzades només com a falses eines de marketing, ja que encara són percebudes pels usuaris com a molt distants. Tot i això, aquesta tendència canvia, els ciutadans coneixen abans i millor com usar aquestes eines, però d'una manera progressiva desconeixen per a què.

L'estudi avalua si hi ha plans de crisi adaptats a l'entorn de la xarxa per preservar els danys de diferents líders polítics. El pla de crisi de comunicació s'adapta ràpidament a l'entorn 2.0 on el temps és clau per preservar els danys i guanyar temps respecte als problemes. D'aquesta manera hem vist el cas de Joana Pol, que hagué de dimitir en penjar una foto de Carmen Chacón amb el pit al descobert. És important trobar respostes sobre què hi ha al darrere de l'estratègia de comunicació a les xarxes socials. Per altra banda, quant a les crisis de comunicació fruit de l'ús o del mal ús que es fa del web 2.0, pareix que l'estratègia de comunicació dels diferents partits passa pel silenci. D'aquesta manera no es gestionen les crisis de comunicació a la web 2.0 i es mira d'apostar per no respondre, quan hi ha una dificultat. Un error que fa que el ciutadà tengui encara més desencís per la classe política. Donat el fet que quan hi ha una crisi en els casos de Sa Ràpita, en el cas de la dimissió d'un polític no es donin respostes.

L'estratègia adequada entorn a la web 2.0 estaria en convertir les crisis en una oportunitat per gestionar-les. En aquest sentit els caps de premsa treballen de valent amb les estratègies de tots els candidats. Molt sovint utilitzen les tècniques de les relacions públiques per fer que la comunicació política a la web 2.0 arribi d'una manera més efectiva.

Els diferents caps de comunicació, però, encara no planifiquen els objectius, el tipus de públic a què es vol arribar, quin és el nivell d'interès que desperta el programa electoral a les xarxes socials i sobretot quina estratègia utilitzen al darrere. El PSM manifesta que crea una anàlisi del candidat *online*, però per manca de temps no apliquen els resultats.

Ara bé, les noves tecnologies són un instrument, mai un fi en si mateixes. El que està clar és que tenen un gran potencial per facilitar aquells ideals que persegueix la democràcia deliberativa. Ara mateix es pot parlar que Internet romp la relació, tan important fins ara, entre territori i decisions polítiques. Hi ha un canvi d'escala perquè ara el món és un. Però s'han de trobar les eines per canalitzar aquest poder de la ciutadania i que aquest moment de desconcert no vagi cap a formes més autoritàries.

S'ha que tenir en compte que a Internet es generen múltiples opinions, molt sovint amb vincles d'unió fluixos i per tant fa que la solidesa a llarg termini no sigui forta. En aquest sentit l'àgora grega on es debaten els problemes de la democràcia amb l'augment d'usuaris a la xarxa acabarà convertint-se en una cosa més semblant al Times Square.

6 Bibliografia

- Ardite, B. “¿Democracia post-liberal? El espacio político de las asociaciones”. Barcelona, Anthropos, 2005.
- Bardach, E. “Los ocho pasos para el análisis de las políticas públicas”. México, Porrúa/CIDE. 1999.
- Blanco, I. and R. Gomà, “Gobiernos locales y redes participativas”. Barcelona, Ariel, 2002.
- Brugué, Q. 2011. “Recuperar la política desde la deliberación. Revista Internacional de Organizaciones”, nº 7, <http://www.revista-rio.org>. diciembre 2011 (Consulta: 21 de enero de 2014).
- Brugué, Q y S. J. “Lecturas de Gestión Pública”. Madrid, MAP, 1996.
- Castells, M. “La transición en la sociedad red.” Editorial Ariel. Grupo Planeta. Barcelona, 2009.
- Castells, M. “L’era de la informació”. La societat Xarxa. Editorial UOC. Barcelona, 2003.
- Cardoso, G. “Los medios de comunicación en la sociedad en red.” Editorial UOC. Barcelona, 2008.
- Chadwick, “A. Digital Network Repertoires and Organizational”. Hybridity. Political Communication, 283-301, 2007.
- Centro de Investigaciones Sociológicas . “Sondeo Postelectoral elecciones generales 2011, avance resultados”. Estudio nº2.920. http://datos.cis.es/pdf/Es2920mar_A.pdf (noviembre-enero 2012). (Consulta abril 2013)
- Centro de Investigaciones Sociológicas: “Preelectoral elecciones autonómicas, 2001, Comunidad Autónoma de las Islas Baleares”. Estudio nº2.874 http://datos.cis.es/pdf/Es2874mar_A.pdf (datos Cis pre-campaña baleares) (marzo-abril 2011) (Consulta abril 2013)
- Cotino Hueso, L.c. “Libertades, democracia y gobierno electrónicos”. Granada, Comares, 2006.
- David Álvarez, “Ayuntamientos 2.0 en Mallorca”, <http://parlamento20.es/ayuntamientos-2-0-en-mallorca-poco-2-0,5-de-febrero,2013> . (post 5 de febrero 2013) (consulta mayo 2013)
- Diani, M. “Social movements and networks”. Editorial Oxford University Press. Oxford, 2003.
- Elster, J. “La democràcia deliberativa”. Barcelona, Ariel, 2001.
- Entrevista candidata PSIB-PSOE Parlament Illes Balears, seu PSIB-PSOE, (Annex) Francina Armengol, 18 abril 2013.
- Entrevista candidat PSM-Entesa, Biel Barceló, seu PSM-Entesa, (Annex) 27 de març de 2013.
- Entrevista candidat PI, Jaume Font, (online) 13 de juny de 2013.

Entrevista Candidat PP a Balears, José Ramón Bauzá, (online), (Annex), 24 de maig de 2014

Entrevista Batle Algaida PSIB-PSOE, Francesc Miralles, online, (gener 2014)

Entrevista candidata Ajuntament de Palma PSIB-PSOE, (Annex), Aina Calvo (27 març 2014)

Entrevista cap de premsa PSIB-PSOE, Isabel Ramallo, seu PSIB-PSOE, 28 abril de 2013.

Entrevista cap de premsa PSM-Entesa, David Llobet, seu PSM, 27 de març de 2013.

Fajardo Clara, Cafe Babel, “Jun, el pueblo de la teledemocràcia Europea”, <http://www.cafebabel.es/sociedad/articulo/jun-el-pueblo-de-la-teledemocracia-europea.html> (16 de Octubre de 2008) (consulta Abril-Mayo 2013)

Farrel, H & Drezner, D. “*The Power and Politics of Blogs*”, *Public Choice*, 2008.

Facebook Diputat PSIB-PSOE Cosme Bonet, *comentaris manifestació Sa Ràpita*, (abril 2012)

Facebook Diputat PSM-ENTESA Biel Barceló, *comentaris manifestació Sa Ràpita*, (abril 2012)

Font, J. I Galais, C.; “*Experiències de democràcia participativa local a Catalunya: un mapa analític*”. Barcelona: Generalitat de Catalunya. 2009.(consulta: 22 de gener de 2013).

Ganuja, E. I C. Álvarez de Sotomayor. “*Democracia y presupuestos participativos*”. Barcelona, Icaria, 2003.

Germà Ventanyol, “*El 76,2% dels ciutadans volen que Govern i docents negociïn l'aplicació del TIL*”, Última Hora, Balears, 6 octubre 2013.

Gibson, R & Ward, S. A “*Proposed Methodology for Studying the Function and Effectiveness of Party and Candidate Web Site*”. *Social Science Computer Review*, 2000.

Gómez C.; Rodolfo M.; Ortiz M.; Manuel; Concepción M.; Luis E.; “*Tecnologías de la comunicación y política 2.0 Espacios Públicos 2011*”, 14 (Enero-Abril) : Disponible en:<<http://www.redalyc.org/articulo.oa?id=67618934006>> ISSN 1665-8140 (Fecha de consulta: 6 de enero de 2014)

Habermas, J. “*Facticidad y Validez*”. Madrid: Trotta, 1998.

Habermas, J. “*Tres modelos de democracia. Sobre el concepto de una política deliberativa*” Polis. Revista de la Universidad Bolivariana. n°10. Universidad Bolivariana. Santiago de Chile. 2005.

Instituto Balear de Estudios Sociales, “*Políticos y Twitter enero 2014*” <http://www.ibesinvestigacion.com/medios-de-comunicacion/> (enero de 2014) (consulta enero de 2014)

Jahir Rodriguez Rodriguez. “*Del presupuesto participativo: defendiendo lo público y construyendo ciudadanía. La experiencia del departamento de Risaralda*”, Colombia, 2009.

Lanier, J. “*Contra el rebaño digital*”. Editorial Debate. Barcelona, 2001.

La Vanguardia, “Entrevista a José Luis Martí”, La Vanguardia.com. 18 de abril de 2012. <http://www.lavanguardia.com/cultura/20120418/54284555764/marti-mecanismos-democracia-mas-ambiciosa.html>. (Consulta: 2 de diciembre de 2013)

Leopoldo Díaz Moure, “Nuevos temas en el análisis de políticas públicas online”, online.

López Camps, J. And A. Gadea Carrera. “Una nueva administración pública: estrategias y métodos para mejorar la calidad y la eficacia del egobierno”. Guipuzcua, Instituto Vasco de Administración Pública. 2001

Margetts, H. “The Cyber party. Paper to the workshop The Causes and Consequences of Organisational Innovation in European Political Parties, ECPR Joint Sessions of Workshops”, Grenoble, 2001.

Martí, José Luis. “Alguna precisión sobre las nuevas tecnologías y la democracia deliberativa y participativa. La democracia electrónica” IDP. Revista de Internet, Derecho y Política. N.º 6. UOC. <http://www.uoc.edu/idp/6/dt/esp/marti.pdf> 2008 (Fecha de consulta: 17/09/2013).

Mayte Amorós, Indalecio Ribelles, “Mils de persones es manifesten a Balears contra el TIL”, Diari el mundo, setembre 2013.

Más que comunicación.com, “Cómo realizar una campaña política 2.0”, <http://www.masquecomunicacion.com/blog/2011/05/09/como-realizar-una-campana-politica-2-0/>, (post mayo 2011) (consulta abril 2013)

Meny, Y. Y T., J-C “Las políticas públicas”. Barcelona, Ariel, 1992.

Medina, A.; Ballano, S. “Democracia deliberativa y ciudadanía”. Actas del Congreso internacional fundacional AE-IC I+C Investigar la Comunicación. Santiago de Compostela. 2008.

Ovejero, F.; Martí, J. L.; Gargarella, R. “Nuevas ideas republicanas. Autogobierno y libertad”. Barcelona: Paidós. 2004.

Paz Pellet, Marco Antonio, “Redes sociales: la nueva oportunidad”, México, infotec, 2003.

Prats, J. “De la burocracia al management. Del management a la gobernanza”. Madrid, CSIC. 2005

Putman, “El declive del capital social”, Gutenberg Galaxia, 2003

Riera Joan, Diari de Mallorca, “El govern al completo cabe en un tweet”, abril, 2012.

Robles, J.M. “Cuatro problemas teóricos fundamentales para una democracia deliberativa”. <http://www.juridicas.unam.mx/publica/librev/rev/polis/cont/20111/art/art3.pdf>. (Consulta: 1 de diciembre de 2013) 2011.

Robles, J. M. “La democracia deliberativa y la deliberación digital. El caso de QOT” IDP. Revista de Internet, Derecho y Política. N.º 7. UOC. <http://www.uoc.edu/idp/7/dt/esp/robles.pdf> 2008.

Sampedro Víctor, “*Cibercampaña, Cauces y diques para la participación. Las Elecciones Generales de 2008 y su proyección tecnopolítica*”, Editorial Complutense, 2011.

Sampedro Víctor, “*La Red era la plaza*”, Catedrático de Opinión Pública y Comunicación Política. URJC.

Sonia Ballano Macías, Alfons Medina Cambrón, Título: “*Democracia deliberativa y ciudadanía*”, Facultat de Ciències de la Comunicació Blanquerna (URL).

Sancho, D. “*Gestión de servicios públicos estrategias de marketing y calidad*”. Barcelona, UPF-Tecnos. 1999

Sin autor, “*En Europa va hacia las dictaduras:Chomsky*”, Magazine, enero 2014.

Telefonica, “Publicaciones: Sociedad de la Información en España 2012”, (consultado abril 2013)
http://e-libros.fundacion.telefonica.com/sie12/aplicacion_sie/ParteA/pdf/SIE_2012.pdf?_ga=1.157650111.406024472.1390763068

Twitter, diputada PP Aina M. Aguiló, @AinaMariaAguiló, (consulta octubre, 2013)

7. Annex. L'ús dels polítics dels blogs, twitter i facebook

Entrevista a José Ramón Bauzá, president del Govern de les Illes Balears (maig 2013, via mail).

-Qué importancia tiene el uso de la web 2.0 para su equipo?

Forma parte de su día a día, como el mío. Es otro ámbito más en el que trabajar, otra herramienta.

-Tiene blog? Se encarga usted mismo de la gestión de su blog? Qué importancia cree que tiene?

Lo tenía, pero la falta de tiempo para mantenerlo al día, realizando alguna entrada con una cierta regularidad, me hizo aparcarlo de momento. Lo gestionaba yo, y también me parece una buena herramienta para explicar de una forma más directa muchas de las decisiones, acuerdos, actuaciones, que hoy tenemos que adoptar.

-Es usted un "bloggers político" que utiliza su bitácora como agenda actualizada o por su parte recibe numerosas aportaciones y comentarios que pueden hacer que se modifiquen algunas iniciativas legislativas?

Modificar iniciativas legislativas de momento no, pero como le he dicho antes, las impresiones que los ciudadanos me han hecho llegar a través de las redes sociales sí me han influido.

-Responde uno por uno los mensajes de su twitter?

No puedo responder a todos, me falta tiempo material. A veces respondo de una manera general, pues muchas personas se manifiestan sobre una misma temática. Tampoco lo hago todo lo que me gustaría, por falta de tiempo, más que nada.

-Qué relación piensa que hay entre los votantes, candidatos e informadores? Realmente hay interacción o es como un tablón de anuncios?

La interacción debe existir, y si no la hay se debe propiciar, y ahora más que nunca. Hay que escuchar a las personas, estar lo más cerca posible de ellas, enviarles un mensaje de aliento...

-Cree que la imagen personal puede interferir a nivel político y suponer cierto desgaste político?

Se trata de ser serios, y de utilizar el sentido común, con estas dos premisas como base no creo que el uso de las redes sociales suponga un desgaste político. Son una prolongación, otra vía de interacción y contacto con los ciudadanos.

2. Secretari general del PSM-Entesa Nacionalista, Biel Barceló (18 abril 2013)

Fig. 8 Secretari General PSM-Entesa, Biel Barceló

“Pens que precisament avui en dia la participació és més necessària que mai”

-Com recorda el període específic de les eleccions del 2011 quant a xarxes socials i web 2.0?

Al 2007 teníem blog i era una campanya bastant tradicional. De fet els mitings han passat una mica a la història, ara es fan campanyes més properes, més de tu a tu, on la gent pot fer preguntes a vegades, tot i que l'acte central sigui en format míting. Tot i que la presència al carrer és molt més gran. També s'utilitzen vídeos youtube al 2007, vídeos curts... però a través de les xarxes socials hi havia poca interacció. “Jo el bloc el tenc del 2005, per tant a la campanya del 2006 ja el tenia actiu. El que vaig intentar és fer un diari de campanya, encara que no ho vaig acabar fent, a vegades era una qüestió de temps.

Vaig intentar transmetre les sensacions... abans el blog tenia molts de comentaris. Per tant una campanya bastant semblant a les tradicionals, però sí tenint en compte els mitjans nous. Si anam més enrere no tenim res de tot això.

-Com valora la repercussió dels actes de les xarxes socials als mitjans?

Crec que és una eina que s'usa molt, avui dia moltes convocatòries i actes es fan ja més a través de les xarxes socials. És molt més barat i és més fàcil arribar. Hi ha molta més facilitat que la gent vegi si convoques un acte a través de les xarxes socials, amb la diferència que al diari costarà tants de doblers i al Facebook és gratis. A més amb una repercussió molt important, que a més té l'efecte viral que es diu. Aquest efecte els mitjans tradicionals no el tenen. Repercuteix a l'hora de posar anuncis en premsa escrita. De fet, nosaltres hem reduït bastant els anuncis que posàvem als mitjans tradicionals pagats. A la darrera campanya ja hi vàrem fer anuncis publicitaris, ni Opis, que és un despesa molt important a la campanya. A les darreres generals ja ni vàrem fer ni OPIS, ni anuncis diaris... Cada vegada més pocs.

Creu que una vegada al poder la capacitat de dur les xarxes socials és més complicada?

Cada vegada el que governa com que vol tenir la informació molt controlada i molt restringida i no l'usa prou. Aquest govern actual (PP) crec que això ho és més. Crec que seria una eina extraordinària. No només per llançar missatges, sinó per poder interactuar. Cada vegada s'utilitza més com a eina propagandística que com a eina d'interacció.

-Quina importància té la web 2.0 pel seu grup:

Procuram tenir la màxima de mitjans possibles. La web és una cosa molt estàtica per donar informació, però també estam preparant amb la web una espècie de plataforma per saber el que la gent vol dir-nos, on la web de tota la vida es converteixi en una cosa més d'interacció. Evidentment el Facebook i el Twitter amb distintes interaccions. El twitter l'utilitzam molt, tots el càrrecs de la coalició. Potser el blog ha passat una mica més a segon terme, però també el seguim utilitzant.

-S'encarrega vostè mateix de la gestió del seu blog?

En algunes de les eines que utilitzo m'han estat ajudant, però a dia d'avui l'estat actual del Facebook, com Twitter ho duc jo personalment. Gairebé tot està penjat per mi mateix. Ara mateix el blog ho duc més poc ho utilitzo per coses menys extenses. El Facebook és més lúdic. Els comentaris als Facebook van vinculats al Twitter. Reconec que és allà on he treballat més.

-Moviments com el 15M

Ha estat un moviment amb un posicionament molt eclèctic, molt contradictori, amb uns posicionaments a vegades contradictoris entre ells mateixos. El mateix fet que fos molt divers també feia molt difícil que es pogués canalitzar d'una manera clara. Però jo crec que ha estat el qüestionament de la manera de fer les coses d'una manera actual. Jo crec que ha estat positiu, crec que és un moviment dispers i que ara tot ha anat perdent força amb el temps. El 15M s'ha anat diluint.

-Quina seria la manera de canalitzar el poder dels ciutadans, a través d'una força política per exemple?

Si es converteixen en una força política perdrien part del seu missatge. Que també em pareix interessant. Jo defens la participació política, precisament davant el tots són iguals, tu t'has de banyar per fer canviar les coses.

-Creu que és necessari canviar el concepte de ciutadà 2.0.

Jo crec que hi ha un ciutadà que participa molt a través del 2.0 i també participa amb acció civil, social, amb manifestacions, vagues... activament. Però hi ha un altre ciutadà que es dedica a llançar missatges participatius a través de xarxes socials i aquí s'atura, això seria un poc l'activista de saló. En aquest sentit l'important és fer la segona passa, d'implicar-te personalment no només des del teu *iphone*. Sinó implicar-te també a nivell social.

3. Entrevista secretària general PSIB-PSOE, Francina Armengol (18-abril 2013):

Secretària General PSIB-PSOE, Francina Armengol

-Com recorda el període específic de les eleccions del 2011 sobre xarxes socials i web 2.0?

A nivell de Balears record com una campanya d'àmbit autonòmic diferent. Més intensa, més nova, etc. Et crida més l'atenció com diferents partits polítics s'implementen dins la xarxa.

-Hi ha hagut canvis en la manera de fer les activitats polítiques fruit de les xarxes socials?

El partit polític ha hagut de fer un canvi, s'ha hagut de modernitzar i fer un canvi de sentit. No només pensar en el missatge a nivell de mitjans de comunicació, el míting cara a cara, sinó també tot allò que es traslladarà a les xarxes. També pensar en tot un equip del propi partit que s'encarrega de dinamitzar les xarxes socials i que també respon al mateix temps.

Respondre, gent que interactua. Canvia des del primer moment, perquè has de preveure tot això. El missatge com l'has de comunicar.

-Casos que s'han traslladat als mitjans tradicionals.

Record molts de casos, jo ja tenia Facebook personal quan era presidenta del Consell i algunes coses que responia es publicaven als mitjans tradicionals. No record cap cas concret, durant la campanya també s'utilitza també per part dels mitjans tradicionals. Entrades per part de gent del partit.

-Algun d'aquests missatges ha pogut provocar alguna crisi.

Algunes coses que sí, com que una és una via molt més ràpida i l'altra és molt més lenta. El Twitter, el Facebook tenen aquest punt d'immediatesa. En el cas nostre amb Carme Chacón... a nivell de les Illes ara mateix no en record cap.

-Es va registrar una anàlisi adequada del candidat online.

Nosaltres sempre tenim un comitè electoral que defineixen la campanya des de tots els punts de vista, aquesta vegada sí que hi havia gent encarregada de dirigir la part digital i abans això no existia. Crec que cada vegada va a més.

-Planificació d'estratègia. Estratègia per part de l'electorat. Segmentació electorat.

El comitè electoral s'encarregava de la part de comunicació digital, es diferencia com s'envia i a qui s'envia. El missatge com el donam, allò que retransmetem a un míting i quines eines usam. Jo en aquells moments no tenia Twitter, jo l'he començat a tenir quan vaig fer la campanya de Secretària General del Partit a Balears.

- A nivell polític quin ús fa de la web 2.0? Utilitza la web per respondre converses amb ciutadans?

Tenc Facebook de fa més anys, he passat els 5.000 i no puc acceptar més amistats. L'utilitzo sempre amb missatge privat. Moltes vegades també entren a les pàgines personatges per crear polèmiques.

Al Twitter signo personalment els twitts que faig jo, però al mateix temps també la cap de premsa posa twitts en nom meu. Intent no interactuar massa perquè moltes declaracions m'ho fan persones molt marcades del PP. Després també tenim una web 2.0 interna del partit. S'ha de tenir un password i has d'ésser afiliat del partit. Blog no en tenc, tot i que molta gent em diu que ho he de fer.

4. Entrevista a Aina Calvo, PSOE- Ajuntament de Palma, (27 març 2013)

Candidata PSIB-PSOE Ajuntament de Palma, Aina Calvo.

-Com recorda les passades eleccions en comparació a l'any 2007?

Record com a diferent l'impacte de la immediatesa, tens més feed-back i la possibilitat de respondre de manera immediata. Tan autèntica com la presencial, es gaudeix d'una immediatesa i la possibilitat de respondre tot d'una. També pots respondre ara, més tard, el vespre. És diferent al míting estàndard que acaba quan han passat dues hores. La immediatesa i la continuïtat.

-Actes que hagin repercutit en els mitjans tradicionals:

Iniciatives de Twitters-bloguers, no hi va assistir el candidat del PP, hi va haver una gran tuitejada amb preguntes directes. Crec que va ser un dels actes on vaig poder comprovar que hi havia més gent jove.

-Anàlisi adequada del candidat online.

Intentarem incorporar-ho, però sent conscients que les possibilitats eren majors. L'anàlisi que vàrem fer, la fortlesa que et dona el mitjà, va ser molt superior al que nosaltres vàrem fer servir. A mi em va costar personalment. És condicionant la personalitat de cadascú, jo som un perfil no massa actiu al Twitter. Me deixaria analitzar.

-Mentre està al Parlament/Ajuntament fa ús del web 2.0 per respondre i mantenir conversacions amb els ciutadans?

Sí que ho faig, el Facebook ho faig servir. Al Facebook contest els missatges de manera personal, a Facebook som molt més activa i contest els missatges. La gent ha de poder tenir la llibertat de deixar el missatge, amb la certesa de si ho has dit. El teu comentari existeix i en queda constància. Allà almanco si n ho llegeix un queda fixat i ho veu tothom. Faig Facebook i Twitter i no faig servir el blog.

-Quina importància creu que té un blog.

Vivim uns moments en què a nivell de comunicació té molta importància. Hi ha gent que manifesta la seva negativa, d'altres trets positius. D'altres que aprofiten els posts per escriure comentaris directes i després te demanen... una cita, una reunió.

Jo participava, a veure si hi ha algú que escriu en nom meu, jo vull saber què és el que diuen. Un blog ofereix la possibilitat d'explicar el que tu vols, com tu vols... A vegades hi ha una confusió entre informació i opinió tan gran que és molt important.

-Vostè és un blog actiu, utilitza la seva bitàcola...

-Jo utilitzo la bitacora de Facebook més aviat. A vegades la gent em demana: -és vostè qui realment contesta? I llavors comença a parlar amb mi. Però rep tot tipus, des d'un carrer que falla alguna cosa i vostè em pot ajudar, insults, propostes...

-Com valora l'acció de Govern entre informadors, polítics i votants?

Jo crec que és més com un taulell d'anuncis. Crec que Manuel Castells en dir que pocs polítics tenen Internet com una força a tenir en compte ho puc subscriure, hem de passar una fase més interactiva, jo faig poc amb la interacció. Crec més amb la interacció més suscitada per l'audiència que no per mi. Tal vegada tu utilitzes la xarxa per explicar i contar, però hem de fer un pols que és utilitzar la xarxa per demanar.

Una cosa és comunicar-ho verbalment i l'altra és dir què pensau voltros. És una altra manera d'interactuar. Interactuo si veig que m'envies un missatge directe i intento fer-ho, però és diferent això. És a dir, jo estic convençuda que els candidats que ara tenen 25-30 anys el grau d'interacció crec que serà molt més gran i llavors crec que tot és molt distint. Crec que llavors la comunicació a la xarxa és una cosa molt distinta.

-La interacció una vegada al poder creu que és distinta, és menor?

És cert que minva, perquè la responsabilitat també és diferent. S'ha de fer un esforç per mantenir els espais d'interacció, ara bé jo no crec que sigui que aquest poder te canviï com a persona i deixis d'ésser.

Jo no crec que aquest poder te canviï i llavors no vulguis arribar a la gent. Jo és que crec que no hem sabut explicar a la gent el complicat que és governar. Governar és un acte complicat i fa que et llevi temps a altres espais.

L'experiència de governar t'exigeix ser conseqüent. Has de tenir la voluntat ferma de voler que hi hagi interacció, a pesar que no pugui ser tot "lo" personal que tu vulguis.